

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут інноватики, природокористування та
інфраструктури
Кафедра бізнес-аналітики та інноваційного інжинірингу

ФІГУРСЬКИЙ Євген Олегович

**Фінансові інвестиції підприємства: облік і аналіз
ефективності / Financial investments of the
enterprise: accounting and analysis of efficiency**

спеціальність: 071 - Облік і оподаткування
освітньо-професійна програма - Бізнес-аналітика та управління інноваційними
системами

Кваліфікаційна робота

Виконав студент групи ОБАм-22
Є. О. Фігурський

Науковий керівник:
д. е. н., професор Пуцентейло П.
Р.

Кваліфікаційну роботу
допущено до захисту:

" ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
_____ **Р. Ф. Бруханський**

ТЕРНОПІЛЬ - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Сутність та економічний зміст фінансових інвестицій.....	6
1.2. Класифікаційні ознаки фінансових інвестицій.....	12
1.3. Методи фінансування відтворювальних процесів	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	22
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА	23
2.1. Організація обліку фінансових інвестицій на підприємстві	23
2.2. Документування та здійснення обліку фінансових інвестицій на підприємстві.....	27
2.3. Особливості відображення фінансових інвестицій в обліку.....	32
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	39
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА	40
3.1. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансових інвестицій підприємства.....	40
3.2. Фінансовий інвестиційний контроль як елемент управління.....	46
3.3. Аналіз фінансового стану підприємства	52
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	58
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні підприємства часто використовують різноманітні фінансові інструменти, такі як акції, облігації, депозити, інвестиційні фонди тощо, для максимізації прибутку та диверсифікації ризиків. У зв'язку з цим облік фінансових інвестицій стає необхідним елементом фінансового обліку підприємства, що дозволяє ефективно управляти його інвестиційною політикою. Інвестиції можуть приймати різні форми, включаючи придбання акцій чи облігацій, вкладення коштів у розвиток нових технологій, нерухомості чи інших активів. Важливою частиною інвестиційної діяльності є аналіз ринкових умов, оцінка потенційних ризиків та визначення оптимальних стратегій вкладення капіталу.

У сучасних умовах інвестиційна діяльність стає ключовим фактором розвитку економіки та формування стабільного фінансового ринку. Правильне управління інвестиційною стратегією сприяє залученню капіталу, створенню нових робочих місць та підтримці сталого економічного зростання.

Цінні папери в бухгалтерському обліку та оподаткуванні рекомендовано трактувати як фінансові інструменти, що можуть бути визнані і обліковані згідно з певними стандартами бухгалтерського обліку та податкового законодавства. Організація обліку фінансових інвестицій на підприємстві передбачає встановлення системи обліку та відповідних процедур для ефективного контролю, аналізу та звітності про фінансові інвестиції.

У дослідження питань теорії, методики і практики обліку і аналізу фінансових інвестицій підприємства вагомий внесок зробили вчені: І.О. Бланк, Р.Ф. Бруханський, С.Ф. Голов, В.М. Жук, В.Б. Івашкевич, Я.Д. Крупка, Л.В. Нападовська, В.В. Сопко, М.С. Пушкар, К. Друрі, Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер, К. Уорд, А.Д. Шеремет, У.Ф. Шарп, Г.Дж. Александер, Дж.В. Бейлі, А.А. Пересада, В.В. Бочаров, В.В. Ковальов та інші. Однак, викладені ними результати досліджень щодо покращення обліку і аналізу фінансових інвестицій підприємства в умовах воєнного стану, є недостатніми і тому потребують

подальшого вивчення.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження особливостей застосування обліково-аналітичного забезпечення ефективності здійснення фінансових інвестицій підприємства.

У відповідності до мети дослідження в кваліфікаційній роботі поставлені такі завдання:

- узагальнити теоретичний зміст фінансових інвестицій;
- визначити класифікаційні ознаки фінансових інвестицій;
- уточнити методи фінансування відтворювальних процесів;
- розглянути організацію обліку фінансових інвестицій на підприємстві;
- розглянути елементи документування та здійснення обліку фінансових інвестицій на підприємстві;
- обґрунтувати особливості відображення фінансових інвестицій в обліку;
- здійснити розгляд інформаційно-аналітичного забезпечення фінансових інвестицій підприємства;
- проаналізувати фінансовий стан підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність СФГ “ФОМА”.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та організаційні аспекти особливостей застосування обліково-аналітичного забезпечення ефективності здійснення фінансових інвестицій підприємства.

Методи дослідження включають загальнонаукові та спеціальні методичні прийоми економічної науки. Для досягнення запропонованої мети та розв'язання окреслених завдань використано цілісний інструментарій, зокрема: абстрактно-логічний метод (при вивченні теоретичних підходів щодо обліку і аналізу фінансових інвестицій на підприємстві), монографічний (для уточнення сутності відповідних категорій), економіко-статистичний (при виявленні тенденцій та закономірностей розвитку об'єкта дослідження), графічний (для наглядного виявлення динаміки основних показників, що використовуються при оцінюванні стану застосування обліково-аналітичного інструментарію супроводу

фінансових інвестицій на підприємстві).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в наступному:

- узагальнено, систематизовано та уточнено обліково-аналітичне забезпечення ефективності здійснення фінансових інвестицій підприємства;
- досліджено та розкрито організацію обліково-аналітичного забезпечення ефективності здійснення фінансових інвестицій підприємства;
- запропоновано напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення ефективності здійснення фінансових інвестицій підприємства;
- удосконалено методику використання обліково-аналітичного забезпечення ефективності здійснення фінансових інвестицій підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих в кваліфікаційній роботі підходів і методик обліково-аналітичного забезпечення ефективності здійснення фінансових інвестицій підприємства. Сформовані результати дослідження розвивають теорію і методику обліково-аналітичного супроводу управління підприємством.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення кваліфікаційної роботи апробовано:

10 травня 2023 року на Національній науково-практичній конференції студентів і молодих вчених.

16 листопада 2023 року на XII Національній науково-практичній конференції.

За результатами участі в конференції опубліковані тези доповідей.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ

ФІНАНСОВОГО ІНВЕСТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та економічний зміст фінансових інвестицій

Нині створення інвестиційної діяльності є важливим інструментом ринку. За допомогою інвестицій зростають різні макроекономічні показники, знижується безробіття та забезпечується фінансова стабільність, що веде до покращення добробуту комерційних організацій та населення. Насамперед, необхідні інвестиції у відстаючі галузі та підприємства, що є на межі руйнування. Інвестиції є невід'ємною частиною економіки і є одним із видів цільових інвестицій, які принесуть дохід у майбутньому, тобто вони необхідні для збільшення капіталу. Найчастіше інвестиції можуть здійснюватися через певні проекти, які мають чіткі цілі, терміни та методи роботи, які не суперечать закону.

«Основна мета інвестицій – отримання прибутку, а тип і характер інвестиційної діяльності можуть істотно відрізнятися» [23, с. 25]. «Суб'єктами інвестиційної діяльності є фізичні та юридичні особи, можуть виступати держави та міжнародні організації, такі як інвестори, комерційні організації, інвестиційні фонди та інші» [26, с. 18]. Однак не всі інвестиції можуть приносити дохід, багато в чому залежить від інвестора, який обирає напрямок інвестицій, їх дохідність і розраховує всі ризики. «Інвестор – це основний суб'єкт, який інвестує власні, позикові чи залучені кошти та забезпечує їх цільове використання за мінімальних витрат» [57, с. 193]. Спільне інвестування також дозволяється шляхом поєднання коштів кількох інвесторів з метою досягнення максимального прибутку. Об'єктом інвестиційної діяльності є цінності, на які спрямовується інвестиційний капітал з метою збереження та зростання. До них відносяться матеріальні активи у формі рухомого та нерухомого майна, фінансові активи та нематеріальні активи, такі як авторські права, ліцензії.

Інвестиції класифікуються залежно від об'єктів вкладень, тривалості вкладів, форм власності, джерел коштів, локації, сфери, характеру участі у проекті, розкриємо докладніше деякі з них. «Залежно від об'єктів вкладень можуть бути інвестиції у реальні активи, інвестиції у нематеріальні активи, фінансові інвестиції» [5, с. 16]. «За терміном вкладень: короткострокові – до 12 місяців, середньострокові – 1-3 роки, довгострокові – понад 3 роки» [36]. Виходячи з мети вкладень - прямі та портфельні інвестиції. У більшості випадків вкладення подаються у грошовій формі, крім цього, можуть бути у натуральній формі у вигляді обладнання, технологій, запасів або у змішаній формі.

Залучення інвестицій у будь-який сектор економіки вимагає дотримання таких умов: продуманий бізнес-план, наявність ідеальної репутації об'єкта інвестування, прозора фінансова звітність у компанії, стабільна та відкрита економічна політика держави. З іншого боку, на інвестиції впливають кілька чинників. По-перше, інвестиційний процес залежить від очікуваної майбутньої віддачі запланованих інвестицій. Якщо норма прибутку низька, то не вкладатимуть. По-друге, інвестор завжди враховує існуючі альтернативні інвестиційні можливості та обирає найвигіднішу пропозицію. Він може внести гроші до банку або інвестувати їх у створення нової організації. По-третє, інвестиції залежать від податкової політики конкретного підприємства, оскільки велике податкове навантаження відштовхує інвесторів. Таким чином, вплив виражається за допомогою елементів податків, зборів, страхових внесків, визначення розміру податкових ставок та бази, надання пільг та відрахувань. По-четверте, на інвестиції впливає рівень інфляції.

Не можна не оцінити роль інвестицій в економіці. Вони безпосередньо впливають на доходи і зайнятість населення, на загальну ефективність економіки та можливість її довгострокового зростання. Чи не раціональне використання інвестицій призводить до порожньої витрати наявних ресурсів, безробіття збільшується, що тягне за собою скорочення сукупного доходу. Інвестиції та їх правильне використання гарантують підвищення конкурентоспроможності та більш високий дохід, внаслідок чого зміцнюється становище компанії на ринку

та підвищується її цінність та добробут її власників, що сприяє розвитку всієї економіки.

Можливі коливання інвестиційного процесу є суттєвим фактором зміни темпів зростання в короткостроковій та довгостроковій перспективі. Інвестиції не завжди є позитивною перевагою для економіки, оскільки їх можна вкласти у галузь, що відстає. Найчастіше це пов'язано з неправильною інформацією про вибір найбільш прибуткових продуктів та стратегій, а також з неправильною економічною політикою загалом. Не менш важливим при прийнятті рішення про те, куди вкласти гроші є наукові знання про новітні технології виробництва, про товари, які будуть затребувані в майбутньому. Тому освіту та дослідження мають вирішальне значення для економічного зростання. Ресурси, вкладені у необхідні сектори бізнесу, також допомагають підтримувати стабільне економічне зростання. Економічне зростання на етапі світової економіки потребує інтелектуальних і технологічних інвестицій. Такий підхід дозволяє підтримувати здорову конкуренцію, яка впливає на якість вироблених товарів.

«Результат інвестицій виражається на макроекономічному рівні у вигляді показників загального обсягу інвестицій у всіх секторах економіки, їх частки у валовому внутрішньому продукті, розміру реальних інвестицій у виробництво та їх співвідношення з прибутковістю капіталу» [39, с. 77]. Таким чином, інноваційні технології підвищують продуктивність праці та впливають на потенціал цієї галузі. Крім того, інвестиції в одну галузь мають мультиплікативний ефект і впливають на інші галузі. Виходить, що віддача від інвестицій набагато вища за початкову суму вкладу. Обсяг інвестицій впливає ступінь промислового розвитку. Тому в розвинених країнах, які переходять у постіндустріальне суспільство, існують великі корпорації. Інвестиції, що є найважливішою економічною категорією, виконують кілька дуже важливих функцій, без яких динамічний розвиток економіки неможливий. Роль інвестицій також дуже важливий на мікроекономічному рівні, тобто лише на рівні окремих суб'єктів господарювання. Тут необхідні інвестиції для забезпечення стабільного функціонування компанії, фінансової стійкості та прибутку суб'єкта

господарювання. Без них неможливо забезпечити конкурентоспроможність продукції, подолати знос основних фондів, інвестувати в активи інших компаній, купувати цінні папери тощо. «Збільшення іноземних інвестицій та інвестиційної активності в країні є причиною створення нових робочих місць, зростання зайнятості, отже скорочення безробіття» [8, с. 15].

До фінансових вкладень організації відносяться: державні та муніципальні цінні папери, цінні папери інших організацій, у тому числі боргові цінні папери, у яких дата та вартість погашення визначено; вклади у статутні капітали інших організацій; надані іншим організаціям позики, депозитні вклади у кредитних організаціях, дебіторська заборгованість, придбана на підставі відступлення права вимоги. «Грунтуючись на нормативних положеннях, слід зробити висновок, що до фінансових інструментів відносяться:

- фінансові активи;
- фінансові зобов'язання;
- інструменти власного капіталу;
- похідні фінансові інструменти» [23, с. 29].

Фінансові активи включають: кошти та їх еквіваленти; дебіторську заборгованість, не призначену для перепродажу; фінансові інвестиції, що утримуються до погашення; фінансові активи, призначені для перепродажу; інші фінансові активи. Фінансові зобов'язання складаються із фінансових зобов'язань, призначених для перепродажу та інших фінансових зобов'язань. Інструментами власного капіталу – це прості акції та інші види власного капіталу. До похідних фінансових інструментів відносять ф'ючерсні контракти, форвардні контракти та інші похідні цінних паперів, відображені у табл. 1.1.

Аналіз підходів до трактування поняття фінансових інвестицій дає можливість стверджувати, більшість учених розглядають фінансові інвестиції з позиції інвестора, визначаючи їх як фінансові інструменти. Здебільшого тлумачень фінансові інвестиції являють собою об'єкт, вкладення грошей у який, з певною мірою ймовірності передбачає їх збереження чи примноження.

Фінансові інструменти, які є об'єктами фінансових інвестицій

Група фінансових інструментів	Вид фінансового інструменту
Основні	Акції
	Облігації внутрішніх та зовнішніх державних позик
	Облігації місцевих позик
	Облігації підприємств
	Казначейські зобов'язання держави
	Інвестиційні сертифікати
	Векселі
Похідні	Форвардні контракти
	Опціони
	Депозитарні розписки

Тлумачення фінансових інвестицій у такий спосіб є дещо одностороннім і не повною мірою визначає їхню економічну сутність у сучасних умовах. Цінні папери, які є основним об'єктом фінансових інвестицій, дозволяють поділити майнові відносини. З одного боку, існує реальне майно, що функціонує у процесі виробництва. З іншого боку, існує його фінансовий вираз, представлений цінними паперами, які приносять дохід їхнім власникам та мають особливість звертатися на фондовому ринку. Очевидно, що цінні папери не створюють додану вартість і не можуть дати прибутку їхнім власникам.

«Дохід, який отримують власники цінних паперів, створюється на підприємстві, що використовує майно та інші ресурси, які були отримані в результаті розміщення цінних паперів. Таким чином, фактично цей дохід створюється шляхом використання активів підприємства, які були сформовані за участю інвесторів» [60, с. 29].

Слід звернути увагу, що у низці робіт з фінансових інвестицій, саме виділено такі властивості фінансових вкладень, як здатність забезпечувати економічне зростання, здатність до усупільнення національного капіталу. Аналіз наукових праць, в яких були представлені вищезазначені трактування дає

можливість стверджувати, що фінансові інвестиції – це інструмент формування, розподілу та перерозподілу суспільних благ, при цьому від грамотної організації цього процесу залежить економічне зростання та розвиток країни [9, с. 12]. Аналіз фінансових вкладень з позиції інвестора-вкладання коштів у цінні папери конкретного економічного суб'єкта, але розгляд сутності фінансових інвестицій з погляду організації-одержувача фінансових інвестицій – це використання коштів інвестиційної спільноти з метою розвитку цієї організації.

При цьому, якщо розглядати досконалу модель інвестиційного процесу, коли потенційними інвесторами є невизначено велике коло суб'єктів, які не ставлять за мету отримати контроль над економічним суб'єктом, організації-одержувачу інвестицій – байдуже, хто стане його акціонером чи кредитором. Важливим для задоволення вимог акціонерів і кредиторів з метою подальшого використання їх коштів і нарощування їх обсягу.

Отже, фінансові вкладення можна трактувати як засоби інвестування, акумулювані на фінансовому ринку з метою їх збереження і примноження, шляхом залучення їх до господарської діяльності організацій-одержувачів. Також варто відзначити різновид поглядів на економічну сутність фінансових інвестицій: об'єктивний і суб'єктивний підходи до їх визначення. Об'єктивний погляд на фінансові вкладення – традиційний, що полягає у ототожненні фінансових вкладень із фінансовими інструментами. Суб'єктивний погляд, заснований на наведеному вище трактуванні фінансових вкладень, відрізняється тим, що фінансові вкладення розглядаються з іншого боку. Вони є джерелом формування інвестиційних ресурсів на шляху зростання економічного суб'єкта.

1.2. Класифікаційні ознаки фінансових інвестицій

Сучасна тенденція до економічної інтеграції, пов'язана з припливом іноземного капіталу у формі інвестицій, потребує уніфікації бухгалтерського обліку у цій галузі. Отже, доцільно сказати необхідність орієнтації системи бухгалтерського обліку на міжнародну. «Однією з пріоритетних завдань у галузі бухгалтерського обліку є зближення стандартів з МСФЗ у сфері інвестиційної діяльності через існування відмінностей у трактуванні основних категорій» [27; 28]. Складність полягає в тому, що необхідно вибрати раціональні заходи, що сприятимуть цьому процесу, що дозволить у короткі терміни та найефективніше завершити процес стандартизації вітчизняних стандартів фінансової звітності. «У результаті поняття «фінансовий актив» буде узгоджено з поняттям «фінансовий інструмент»» [43]. Однак зближення стандартів до МСФЗ є досить формальним, така категорія як «інвестиційний актив», яка у вітчизняному бухгалтерському обліку відображає поняття інвестиції, у міжнародних стандартах має інше трактування, а також по-різному відображається в обліку. У МСФЗ немає такого поняття як «фінансовий актив» його замінено на «фінансові інструменти». Тобто необхідно вжити низку законодавчих заходів, які б сприяли адаптації вітчизняних стандартів фінансової звітності до міжнародних стандартів обліку. «У МСФЗ фінансовий інструмент визначається як договір, результатом якого є фінансовий актив або зобов'язання, запровадження аналогічно визначеного терміну може призвести до колізії з цивільним законодавством» [28]. Можливо, варто замінити термін договору, надавши йому самостійне визначення. У будь-якому разі від поняття фінансові вкладення в їхньому нинішньому трактуванні згідно НП(С)БО необхідно відмовитися, оскільки виділення цього поняття не несе в собі користі для користувача бухгалтерської звітності. У вітчизняному бухгалтерському обліку відсутня практика вироблення професійних суджень на основі намірів керівництва, а МСФЗ наміри є ключовим критерієм оціночної класифікації фінансових інструментів. Для вирішення цієї проблеми потрібна поява великої

бухгалтерської практики. Більшість великих корпорацій складає звітність з МСФЗ, при виході на закордонний фондовий ринок або залучення приватних іноземних інвестицій, звітність, складену за вітчизняними правилами бухгалтерського обліку, потенційний інвестор просто не зрозуміє.

Ефективна діяльність будь-яких компаній у довгостроковій перспективі, забезпечення високих темпів їх розвитку та підвищення конкуренції значною мірою визначається рівнем їхньої інвестиційної активності та в цілому діапазоном інвестиційної діяльності. Основні групи інвестицій складають реальні чи капіталоутворюючі, а також фінансові чи портфельні.

«Реальними інвестиціями є переважно вкладення коштів у матеріальні чи нематеріальні активи. У разі використовується як власний, і позиковий капітал, включаючи банківський кредит» [56]. Таким чином, сам банк також виступає в ролі інвестора, що здійснює реальні вкладення. інвестування.

Фінансові вкладення є вкладення коштів у різні фінансові інструменти ринку (активи), більшість яких становлять вкладення цінних паперів. Отже, першочерговим завданням інвестора стає формування та управління оптимальним інвестиційним портфелем, що відбувається, як правило, за допомогою купівлі та продажу цінних паперів на фондовому ринку.

Будь-якій інвестиційній діяльності притаманний ризик. Інвестиційний ризик означає можливість виникнення фінансових втрат в умовах невизначеності при інвестуванні. Провести явну межу між окремими видами інвестиційних ризиків досить складно через кореляцію ряду ризиків між собою: зміни в одному з них викликають зміни в іншому, що впливає на результати інвестиційної діяльності. Ризикологія класифікує інвестиційні ризики в такий спосіб (табл. 1.2.).

Комплексний аналіз та кількісна оцінка інвестиційних ризиків, безсумнівно, важлива і є складовою економічної безпеки будь-якого підприємства.

Головним завданням будь-якого бізнесу все ж таки залишається отримання максимально можливого прибутку. Одне з найсучасніших варіантів розширення

діяльності є вихід підприємства ринку цінних паперів, тобто. залучення фінансових інвестицій.

Таблиця 1.2.

Види інвестиційних ризиків

Вид ризику	Короткий опис
Ризик упущеної вигоди	Полягає у виникненні фінансових збитків внаслідок нездійснення заходів, пов'язаних з інвестиціями
Ризик зниження прибутковості, у тому числі:	Пов'язаний із зменшенням розміру відсотків і дивідендів по портфельним вествєстїщам;
– відсотковий ризик	Виникає, коли відсотки за залученими коштами, що виплачуються, перевищують ставки за наданими кредитами
– кредитний ризик	Виникає у разі несплати позичальником основного боргу та відсотків за цим кредитом
Біржовий ризик	Небезпека втрат від біржових угод
Селективний ризик	Виникають внаслідок неправильного формування видів вкладення капіталів, виду цінних паперів для інвестування
Ризик банкрутства	Пов'язаний із повною втратою компанією власного капіталу через неправильне вкладення

Досліджуючи інвестування у облігації необхідно згадати про двоїстість даного поняття. З одного боку, компанія може сама випустити облігації з метою залучення додаткових інвестицій у бізнес, а з іншого – може стати інвестором для інших компаній, вклавшись у їхні облігації. У першому випадку підприємству-емітенту бажано мати можливість та вміти оцінювати імідж своїх цінних паперів у порівнянні з іншими емітентами облігацій. У другому випадку також важливо грамотно проаналізувати компанії-інвестору вкладення того чи іншого підприємства. У будь-якому разі необхідно усвідомлювати зв'язки інвестицій на фондовий ринок із ризиками різного характеру, що впливають на економічну безпеку всіх суб'єктів ринку облігацій без винятку – як емітентів, так і інвесторів. Кожному учаснику відносин необхідно розуміти, який він ризикує і як його можна виміряти.

Безпосередньо облігаціям властиво два основних ризики: кредитний та ринковий. Кредитний є ймовірність відмови у виплаті відсотків та суми боргу, а

ринковий чи процентний безпосередньо пов'язаний із змінами ціни облігації, яка обумовлена значною мірою коливаннями процентної ставки.

Для оцінки якості облігацій з погляду кредитного ризику застосовується рейтинг облігацій. Цей параметр дозволяє охарактеризувати платоспроможність і надійність емітента боргових зобов'язань з одного боку, з другого – дозволяє порівняти становище компанії стосовно конкурентам. Наявність рейтингу облігацій дає компанії ширші змогу залучення інвесторів.

Якість облігацій щодо кредитного ризику оцінюється рейтинговими агентствами шляхом віднесення конкретних облігацій до тієї чи іншої категорії. «На міжнародному рівні існують 3 шкали оцінювання: Moody's Investors Service, S&P Global Ratings та Fitch Ratings» [59, с. 140].

«Найвищими за якістю є облігації рейтингу AAA, AAA та AAA відповідно. До цих категорій відносять папери з гранично високою надійністю щодо виплат відсотків та викупу» [25].

Розрізняють 2 категорії рейтингу довгострокових зобов'язань:

1) Інвестиційний рівень – входять найстабільніші емітенти.

Передбачається, що емітенти з таким рівнем кредитоспроможності спроможні виконати свої зобов'язання, незважаючи на економічні умови.

2) Неінвестиційний чи спекулятивний рівень – більш ризикова група емітентів, які часто згадуються як «сміттєві облігації» (англ. Junk Bond).

Вважається, що емітенти облігацій з рейтингом спекулятивного рівня піддаються несприятливим економічним умовам, що може негативно вплинути на виплату відсотків та виконання інших зобов'язань.

Відсотковий ризик також відіграє важливу роль в оцінці облігацій. Традиційно відсоткова ставка окреслює відносну вартість користування позиковим капіталом, визначальна обсяг витрат позичальника чи доходів кредитора.

Таким чином, грамотний та обґрунтований вибір стратегії вкладення коштів у облігації, як з боку інвестора, так і з боку емітента є запорукою успіху, а також мінімізації ризику та підтримки економічної безпеки компанії в цілому.

1.3. Методи фінансування відтворювальних процесів

Сучасний етап розвитку економіки сільського господарства свідчить необхідність удосконалення, насамперед, теорії та практики методів фінансування відтворювальних процесів у галузі.

Деталізація циклічності фінансування відтворювальних процесів у сільському господарстві передбачає змінність наступних процесів [1]:

- 1) аналіз відтворювального потенціалу підприємств;
- 2) оцінка рентабельності підприємств;
- 3) розробка організаційно-управлінських заходів;
- 4) прогнозування відтворення валового регіонального продукту на термін;
- 5) визначення необхідного рівня регіональної продовольчої безпеки;
- 6) визначення допустимих рівнів інфляції та визначення максимальних ставок кредитів для забезпечення простого відтворення;
- 7) визначення перспективних напрямів інвестицій;
- 8) виявлення потреб у залученні позикових та власних коштів підприємств;
- 9) визначення окупності та прибутковості інвестицій. Методологія регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві з урахуванням наведеної циклічності фінансування може включати таку систему з 9 груп методів:

- 1) методи аналізу відтворювального потенціалу у регіональних АПК;
- 2) методи класифікації сільськогосподарських підприємств за показником рентабельності;
- 3) методи розробки організаційно-управлінських заходів у галузі;
- 4) методи довгострокового прогнозування валового регіонального продукту, виробленого сільському господарстві;
- 5) методи визначення продовольчої безпеки регіонів;
- 6) методи визначення рівнів інфляції та визначення ставок кредитів для простого відтворення в галузі;

7) методи визначення перспективних напрямів інвестицій у сільськогосподарському виробництві;

8) методи залучення позикових та власних коштів у галузі;

9) методи визначення окупності та прибутковості інвестицій у сільському господарстві.

«Зазначені методи ґрунтуються, у свою чергу, на наступних загальнонаукових та економічних методах: системний аналіз, метод систематизації, балансовий метод, нормативний метод, метод економіко-географічного дослідження, картографічний метод, метод економіко-математичного моделювання, що стосуються методів багатовимірного статистичного аналізу, методи соціологічних досліджень, методи зіставлення регіональних рівнів життя населення та прогнозування розвитку регіональної інфраструктури» [38, с. 91].

Перша група методів. Методи аналізу відтворювального потенціалу в регіональних АПК включають [46, с. 66]:

- аналіз фінансової складової діяльності підприємств АПК;
- аналіз рівня використання основних фондів АПК;
- аналіз відтворювальних процесів АПК;
- аналіз основних витрат за собівартість продукції АПК;
- оцінка ресурсного потенціалу АПК;
- аналіз параметрів довкілля на відтворення АПК.

«Друга група методів. Методи класифікації за показником рентабельності включають оцінки наступних груп рентабельності [3]:

– оцінка рентабельності окремих видів продукції, робіт і надання послуг (визначення прибутку від реалізації з урахуванням собівартості продукції, з урахуванням матеріальних витрат, з урахуванням оптових ціни продукцію);

– оцінка рентабельності підприємств, організацій та установ (розрахунок прибутку від основної діяльності з урахуванням авансованої вартості, з урахуванням поточних витрат та собівартості, з урахуванням обсягу реалізованої продукції за оптовими цінами);

– оцінка рентабельності галузей економіки (розрахунок прибутку галузі з урахуванням авансованої вартості, з урахуванням поточних витрат та собівартості, з урахуванням обсягу реалізованої)» [24, с. 230].

Третя група методів. Методи розробки організаційно-управлінських заходів у галузі включають:

- моделювання основних процесів відтворення АПК;
- методи моделювання основних параметрів відтворення АПК.

Четверта група методів. «Методи довгострокового прогнозування валового регіонального продукту, виробленого сільському господарстві, ґрунтуються на відомих методах якісного та кількісного прогнозування» [38, с. 91].

П'ята група методів. Методи визначення продовольчої безпеки регіонів, які включають такі компоненти:

- механізми забезпечення продовольчої безпеки регіонів;
- принципи забезпечення продовольчої безпеки регіонів;
- оцінку рівня продовольчої безпеки регіонів;
- розробку та реалізацію програм щодо підвищення рівня продовольчої безпеки регіонів;
- моніторинг продовольчої безпеки регіонів;
- коригування програм з урахуванням результатів моніторингу.

«Чинники, що визначають рівень відсоткової ставки за кредитом, такі:

– ставка рефінансування НБУ (у вітчизняних умовах вона на порядок вища, у розвинених економіках світу, що є стримуючим фактором для дешевого та довгострокового кредитування);

– термін кредитування (істотною проблемою є застосування тривалого кредитування);

– рівень інфляції (офіційне значення нижче за реальні показники інфляції в країні);

– ліквідність та ринкова вартість кредитної застави, яка є забезпеченням для кредиту (спостерігається значна частина власності виробників АПК у заставі

у банків, що потребує нестандартних рішень для захисту виробників від руйнування); рівень довіри між банком та клієнтом; вартість кредитних ресурсів значно перевищує аналогічні значення у країнах ЄС, США, Японії; ставки банків-конкурентів; рівень кредитного ризику; попит та пропозиція послуг на ринку кредитів» [5, с. 78];

Шоста група методів. Методи визначення перспективних напрямів інвестицій у сільськогосподарському виробництві включають:

– методи інвестування в технічні засоби (слід оцінити потреби в технічних засобах, їх вартості, віддачу у вигляді прибутку, вартості підтримки в робочому стані, термін експлуатації та вартість утилізації);

– «методи інвестування у матеріальні засоби (визначаються потреби, інтенсивності витрачання та облік їх собівартості кінцевої продукції)» [7, с. 65].

Сьома група методів. Методи залучення позикових та власних коштів у галузі включають:

– методи залучення власних коштів у АПК;

– методи залучення позикових коштів у АПК;

– методи залучення коштів у порядку розподілу.

Восьма група методів. «Методи визначення окупності та прибутковості інвестицій у сільському господарстві містять:

– «статичні методи оцінки окупності та прибутковості інвестицій у сільському господарстві (методи оцінки поточних та питомих витрат, метод оцінки прибутку, методи визначення норми прибутку (рентабельності), методи повернення капіталу (простий) окупності, за допомогою яких здійснюється порівняльна оцінка та вибір найбільш прийняттого варіанта інвестицій, а також на основі аналізу за допомогою останніх трьох методів приймаються рішення на разові (поодинокі) інвестиції)» [13, с. 473];

– динамічні методи оцінки окупності та прибутковості інвестицій у сільському господарстві (метод наведеного чистого доходу за весь термін за показниками чистого дисконтованого доходу (вартості), внутрішньої норми прибутковості, індексу прибутковості, динамічного терміну окупності); метод

наведеного чистого середньорічного доходу за показником чистого прибутку від реалізації)» [43].

Таким чином, нами розглянуто методологію фінансового регулювання відтворювальних процесів у сільському господарстві з урахуванням наведеної циклічності інвестування у відтворення, що включає систему з дев'яти груп розглянутих взаємопов'язаних методів.

За допомогою даних таблиці 1.3. можна проаналізувати переваги та недоліки показників оцінки ефективності інвестиційних проектів.

Таблиця 1.3.

Аналіз критеріїв оцінки ефективності інвестиційних проектів

оказник	Переваги	Недоліки
Строк окупності (PP)	Простий у застосуванні. Включає оцінку проекту з погляду ліквідності та ризиків.	Не враховуються надходження, що виникають після закінчення терміну окупності проекту. Довгострокові проекти не є ефективними порівняно з короткостроковими. Не враховують інформацію про вклад проекту у нарощування ринкової вартості організації.
Дисконтований термін окупності (DPP)	Наявність чіткого критерію прийнятності. Включає оцінку проекту з погляду ліквідності та ризиків.	Не враховує оцінку ліквідності та ризиків. Помилка у виборі коефіцієнта дисконтування може призвести до неправильного інвестиційного рішення.
Чистий наведений ефект (NPV)	Показує приріст добробуту власників організації. Чи є придатним для оцінки неординарних проектів.	Не враховує розміри проекту. Чи не відображається збільшення добробуту власників організації.
Внутрішня прибутковість (IRR)	Оцінює прибутковість інвестицій. Існує можливість порівняння ризику проектів.	Не враховуються розміри проекту. Чи не відображається збільшення добробуту власників організації.
Індекс рентабельності (PI)	Може бути використаний для оптимізації бюджету капіталовкладень. Існує можливість порівняння ризиковості проектів.	

У зв'язку з чим управління інвестиційною діяльністю організації нерозривно пов'язане з ринковими механізмами, що діють:

– невід'ємна частина загальної системи управління, що безпосередньо взаємопов'язана з різними видами управління;

– спрямованість рішення стратегічних завдань організації насамперед;

– здійснення з урахуванням різних факторів: ризику, часу, платоспроможності та ліквідності;

– існування високого рівня динамізму, оскільки в умовах ринкової економіки зовнішнє середовище має високу динаміку всіх складових її факторів, облік особливостей функціонування фінансової та виробничої діяльності, умов формування фінансових ресурсів, темпів економічного розвитку, рівня фінансового стану та інших показників господарської діяльності організації.

Таке визначення управління інвестиційною діяльністю сприяє виділенню особливостей інвестиційних рішень. При цьому їхня сутність полягає в наступному:

– підготовка окремого інвестиційного управлінського рішення потребує врахування можливих дій,

– вибір інвестиційного рішення, що приймається, необхідно здійснювати на розробленій організацією системі критеріїв, які враховують інвестиційну стратегію,

– комплексний характер прийняття управлінських рішень, оскільки реалізація інвестиційної діяльності організації безпосередньо взаємопов'язана з її підсистемами управління, у своїй результаті безпосередньо впливають кінцеві показники її фінансово-господарську діяльність.

Систему управління інвестиційною діяльністю можна подати у вигляді підготовки, прийняття та реалізації інвестиційних рішень з урахуванням комплексності інвестиційної діяльності організації, пов'язаної з урахуванням аналізу факторів зовнішнього інвестиційного середовища, створення єдиного інноваційного простору, а також системи прогнозів кон'юнктури інвестиційного ринку.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

1. Інвестиційна діяльність – це сфера господарської діяльності, що спрямована на розміщення капіталу з метою отримання прибутку чи забезпечення певних економічних переваг. Основним завданням інвестора є ефективне використання фінансових ресурсів для отримання максимальної вигоди при мінімальних ризиках.

2. Інвестиції можуть приймати різні форми, включаючи придбання акцій чи облігацій, вкладення коштів у розвиток нових технологій, нерухомості чи інших активів. Важливою частиною інвестиційної діяльності є аналіз ринкових умов, оцінка потенційних ризиків та визначення оптимальних стратегій вкладення капіталу.

3. У сучасних умовах інвестиційна діяльність стає ключовим фактором розвитку економіки та формування стабільного фінансового ринку. Правильне управління інвестиційною стратегією сприяє залученню капіталу, створенню нових робочих місць та підтримці сталого економічного зростання.

4. Фінансові вкладення можна трактувати як засоби інвестування, акумулювані на фінансовому ринку з метою їх збереження і примноження, шляхом залучення їх до господарської діяльності організацій-одержувачів.

5. Ефективна діяльність будь-яких компаній у довгостроковій перспективі, забезпечення високих темпів їх розвитку та підвищення конкуренції значною мірою визначається рівнем їхньої інвестиційної активності та в цілому діапазоном інвестиційної діяльності. Основні групи інвестицій складають реальні, а також фінансові.

РОЗДІЛ 2.

ОБЛІК ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організація обліку фінансових інвестицій на підприємстві

Облік фінансових інвестицій на підприємствах є важливою складовою фінансового управління і передбачає систематичний облік, контроль та аналіз руху фінансових ресурсів, вкладених у різноманітні фінансові інструменти чи проекти з метою отримання прибутку чи досягнення стратегічних цілей підприємства.

Облік фінансових інвестицій включає в себе документування угод, створення фінансових звітів, що відображають стан інвестиційного портфеля, а також аналіз фінансової рентабельності та ризиків. Для ефективного управління фінансовими інвестиціями важливо враховувати такі аспекти, як обрана інвестиційна стратегія, ринкові умови, розподіл ризиків та очікувані фінансові результати.

«Облік фінансових інвестицій на підприємствах та надання користувачам інформації про них, у фінансовій звітності, повинні відповідати вимогам Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»» [33].

«Відповідно до закону України «Про інвестиційну діяльність», інвестиція – це господарська операція, яка передбачає придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно» [33].

«При організації обліку фінансових інвестицій підприємства важливим є їх розподіл на поточні та довгострокові фінансові інвестиції. Під поточними фінансовими інвестиціями розуміють – інвестиції на термін, що не перевищує один рік та можуть бути вільно реалізовані у будь-який момент. Довгостроковими вважають фінансові інвестиції на період понад один рік, а також всі інвестиції, що не можуть бути вільно реалізовані у будь-який момент» [36].

Організація обліку фінансових інвестицій вважається конструктивною, коли передбачається дотримання функціонально-системного підходу, врахування взаємодії різних методів обліку та підпорядкування загальним економічним визначенням оперативного, тактичного та стратегічного управління діяльністю сільськогосподарського підприємства.

«Головною метою організації обліку фінансових інвестицій на підприємствах є забезпечення об'єктивної оцінки, повного відображення та своєчасного реєстрування в облікових регістрах операцій, що пов'язанні з фінансовими інвестиціями. Організація обліку узагальнює інформацію про такі операції у звітності з метою забезпечення інформаційних потреб зацікавлених осіб, а також дає змогу проведення аналізу та аудиту для зростання інформаційної ефективності інвестиційної діяльності підприємства» [25].

Організація обліку фінансових інвестицій традиційно включає ведення первинного, аналітичного, синтетичного обліку та узагальнення інформації у формах звітності.

«Первинний облік є підставою отримати необхідну інформацію про досліджуваний суб'єкт в аналітичному розрізі. Аналітичний облік накопичує дані про окремі інвестиції в асоційовані, дочірні підприємства та в спільну діяльність, а також еквіваленти грошових коштів. Узагальнення даних проводиться на синтетичних рахунках в залежності від класифікаційних ознак фінансових інвестицій на рахунках 35 «Поточні фінансові інвестиції» та 14 «Довгострокові фінансові інвестиції»» [25].

«Інформація про рух поточних фінансових інвестицій узагальнюється на рахунку 35 «Поточні фінансові інвестиції», призначеному в аналітичному розрізі по інвестиціях в акції, облігації, депозитні сертифікати, придбані з метою перепродажу протягом дванадцяти місяців» [21].

«Для обліку довгострокових інвестицій використовується рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції». Рахунок призначений для систематизації інформації про наявність та рух довгострокових інвестицій (вкладень) в аналітичному розрізі по цінних паперах інших підприємств, облігаціях

державних та місцевих позик, статутного капіталу інших підприємств, створених на території країни та за кордоном» [31].

«Важливим аспектом організації обліку фінансових інвестицій на підприємстві є їх оцінка, яку можливо та необхідно здійснювати за різними методами залежно від способу їх придбання та вибуття. Тобто, оцінку фінансових інвестицій необхідно здійснювати на кожному етапі організації обліку інвестора» [25].

«На першому етапі інвестиції оцінюються за первісною вартістю, яка складається з ціни придбання, комісійних винагород, мита та податків, а також всіх затрат, що безпосередньо пов'язанні з придбанням фінансових інвестицій» [25].

«Другий етап включає визначення – переоціненої вартості, яка проводиться на основі справедливої, амортизованої та за методом участі в капіталі. Якщо придбання фінансової інвестиції здійснюється шляхом обміну на цінні папери власної емісії, або обміну на інші активи, то собівартість такої інвестиції визначається за справедливою вартістю переданих активів» [25].

«Третій етап передбачає визначення вартості інвестицій на дату складання балансу, що відрізняється від первісної оцінки. Фінансові інвестиції (крім інвестицій, що утримуються підприємством до їх погашення або обліковуються за методом участі в капіталі) на дату балансу відображаються за справедливою вартістю. Фінансові інвестиції, справедливую вартість яких достовірно визначити неможливо, відображаються на дату балансу за їх собівартістю з урахуванням зменшення корисності інвестиції» [25].

«Фінансові інвестиції, що утримуються підприємством до їх погашення, відображаються на дату балансу за амортизованою собівартістю фінансових інвестицій. Різниця між собівартістю та вартістю погашення фінансових інвестицій (дисконт або премія при придбанні) амортизується інвестором протягом періоду з дати придбання до дати їх погашення за методом ефективної ставки відсотка» [31].

На четвертому етапі оцінка здійснюється за чистою вартістю реалізації. Чиста вартість реалізації проводиться за ідентифікованою собівартістю, середньозваженою собівартістю або ж методом ФІФО.

«Розглянувши особливості оцінки та організації обліку фінансових інвестицій можна визначити ряд проблем з якими стикаються сучасні підприємства України. До них можна віднести:

- проблеми оцінки прибутку (збитку) від операцій з дочірніми, асоційованими та спільними підприємствами;
- облік фінансових інвестицій у непов'язані сторони.

Шляхами вирішення визначених проблем є:

- зміна методу участі в капіталі на метод оцінки здійснених фінансових інвестицій за їх собівартістю;
- відображати метод оцінки за правилом нижчої ціни в обліку на рахунках резерву під знецінення довгострокових та втрат від знецінення поточних фінансових інвестицій і резервів на зменшення вартості фінансових інвестицій» [25].

Отже, організація обліку фінансових інвестицій на підприємствах має охоплювати процес від первинної реєстрації економічної інформації до складання звітності, який поділяють на первинний, аналітичний та синтетичний облік.

«Основним фактором, який впливає на ведення обліку фінансових інвестицій є період їх утримання та можливість реалізації в будь-який момент часу. Тому вище викладена організація обліку фінансових інвестицій, уможлиблює формування необхідної інформації для потреб управління інвестиційною діяльністю підприємств» [29, с. 42].

2.2. Документування та здійснення обліку фінансових інвестицій на підприємстві

Особливість відображення операцій з цінними паперами в національній системі бухгалтерського обліку полягає в тому, що їх обліковують у вигляді фінансових інвестицій.

«У міжнародних стандартах фінансової звітності (МСФЗ) зазначено, що фінансові інвестиції є активами, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора. МСФЗ визнають інвестиціями лише вкладення в сторонні суб'єкти, а реальні вкладення коштів у розвиток власної матеріальної бази не вважаються інвестицією» [28].

Відповідно до Податкового кодексу України, «фінансовими інвестиціями є господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів» [32].

Облікова і податкова характеристика фінансових інвестицій несуттєво відрізняється за формою, але є майже однаковою за змістом.

Згідно з чинним Планом рахунків, «...для узагальнення інформації про наявність та рух довгострокових інвестицій (вкладень) у цінні папери інших підприємств, облігації державних та місцевих позик, статутний капітал інших підприємств, створених на території країни та за кордоном тощо, використовують рахунок 14 «Довгострокові фінансові інвестиції». За дебетом цього рахунку відображається вартість довгострокових інвестицій, за кредитом - їх вибуття (списання) чи зменшення вартості, а також одержання дивідендів від об'єкта інвестування, якщо облік інвестицій ведеться за методом участі в капіталі. Облік за аналітичними рахунками ведеться за видами довгострокових фінансових вкладень та об'єктами інвестування» [31].

«Рахунок 35 «Поточні фінансові інвестиції» призначений для обліку наявності та руху поточних фінансових інвестицій та еквівалентів грошових коштів, у тому числі депозитних сертифікатів. За дебетом рахунка

відображається придбання (надходження) еквівалентів грошових коштів та поточних фінансових інвестицій, за кредитом - зменшення їх вартості та вибуття» [31].

«...цінні папери покривають частину фінансових активів, фінансових зобов'язань і пайових інструментів, але повністю не включають дані поняття. Поняття «фінансові інструменти» є ширшим, ніж «фінансові вкладення» та «фінансові інвестиції», оскільки включає всі без винятку об'єкти фінансових інвестицій (які є фінансовими активами); крім цього вони ще включають грошові фінансові інструменти, зокрема чеки, векселі, що не є фінансовими вкладеннями; похідні фінансові інструменти та фінансові зобов'язання» [47, с. 12].

Господарські операції та кореспондуючі рахунки з обліку цінних паперів згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку № 291 відображено в табл. 2.1.

Рекомендований порядок відображення в обліку формування ресурсів для фінансування підприємств за рахунок операцій з цінними паперами наведено в табл. 2.2.

«Відмінності в правилах ведення податкового та бухгалтерського обліку цінних паперів полягають тільки в порядку перенесення від'ємного загального фінансового результату від операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів. Так, відповідно до пп. 141.2.4 Податкового Кодексу України, якщо за результатами звітного періоду отримано від'ємний загальний фінансовий результат від операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів (загальна сума збитків від операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів з урахуванням суми від'ємного фінансового результату від таких операцій та/або від'ємного загального результату переоцінки цінних паперів, не врахованих у попередніх податкових періодах, перевищує загальну суму прибутків від таких операцій), сума такого від'ємного значення загального фінансового результату зменшує загальний фінансовий результат від операцій із продажу або іншого відчуження цінних паперів наступних податкових (звітних)

періодів, що настають за податковим (звітним) періодом виникнення зазначеного від'ємного значення фінансового результату» [32].

Для кожного виду операцій з цінними паперами, як джерел фінансування, характерні певні переваги і вади. Так, тривалість та вартість розміщення акцій серед потенційних акціонерів разом із вартістю залучення акціонерного капіталу є більш високою порівняно з вартістю кредитних ресурсів. Одним із недоліків додаткового випуску акцій є збільшення числа акціонерів та дроблення доходу, що може ускладнити відносини між великою кількістю учасників.

Таблиця 2.1.

Порядок обліку цінних папері

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	Отримання довгострокових (короткострокових) фінансових інвестицій	14 «Довгострокові фінансові інвестиції» (35 «Поточні фінансові інвестиції»)	30 «Каса», 37 «Розрахунки з різними дебіторами», 31 «Рахунки в банках», 35 «Поточні фінансові інвестиції», 42 «Додатковий капітал», 46 «Неоплачений капітал», 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи»
2	Збільшення балансової вартості іноземних інвестицій	14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 35 «Поточні фінансові інвестиції»	74 «Інші доходи»
3	Зменшення балансової вартості інвестицій	97 «Інші витрати»	14 «Довгострокові фінансові інвестиції», 35 «Поточні фінансові інвестиції»

Таблиця 2.2.

Рекомендований порядок обліку господарських операцій
з формування ресурсів за рахунок операцій з цінними паперами

№	Господарські операції	Дебет	Кредит
1	2	3	4
Емісія акцій підприємства			
1.1	Понесено витрат на емісію акцій та їх реєстрацію (у сумі послуг сторонніх організацій)	421 «Емісійний дохід»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
1.2	Оплачено емісійні затрати (послуги сторонніх організацій)	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	31 «Рахунки в банках»
1.3	Відображені зміни в зареєстрованому капіталі через додаткову емісію акцій	46 «Неоплачений капітал»	40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»
1.4	Отримано кошти від розміщення акцій на фондовому ринку	31 «Рахунки в банках»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»
1.5	Відображено емісійний дохід	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»	421 «Емісійний дохід»
Емісія інвестиційних сертифікатів (інвестиційних фондів і компаній)			
2.1	Реєстрація регламенту ПФ та проспекту емісії інвестиційних сертифікатів ІСІ	46 «Неоплачений капітал»	41 «Капітал у дооцінках»
2.2	Оплата інвесторами інвестиційних сертифікатів ПФ протягом строку, установленого для досягнення нормативів діяльності ІСІ (за номінальною вартістю): - отримання заявки від інвестора (резервування пакету інвестиційних сертифікатів)	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»/ субрахунки у розрізі інвесторів	46 «Неоплачений капітал»
2.3	- отримання грошових коштів в оплату інвестиційних сертифікатів	31 «Рахунки в банках»	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»/ субрахунки у розрізі інвесторів
Внески сторонніх вітчизняних інвесторів у статутний фонд			
3.1	Відображені зміни в зареєстрованому капіталі на дату внесення змін у засновницькі документи	46 «Неоплачений капітал»	40 «Зареєстрований (пайовий) капітал»
3.2	Погашення заборгованості учасника-резидента за внеском у зареєстрований капітал	31 «Рахунки в банках»,	685 «Розрахунки з іншими кредиторами»

		10 «Основні засоби», 11 «Інші необоротні матеріальні активи», 12 «Нематеріальні активи», 20 «Виробничі запаси», 22 «МШП», 26 «Готова продукція», 28 «Товари»	
Венчурний капітал в інноваційні інвестиції			
4.1	На суму доходу, одержаного за інвестиціями пов'язаним сторонам і визначеного за методом участі в капіталі	14 «Довгострокові фінансові інвестиції»	72 «Дохід від участі в капіталі»
4.2	За методом участі в капіталі: - отримані підприємством дивіденди зменшують балансову вартість інвестицій	373 «Розрахунки за нарахованими доходами»	14 «Довгострокові фінансові інвестиції»
4.3	Інвестиційний дохід визнано доходом звітного періоду	72 «Дохід від участі в капіталі»	792 «Результат фінансових операцій»
4.4	Перераховано грошові кошти на розвиток підприємства	31 «Рахунки в банках»	373 «Розрахунки за нарахованими доходами»

Для забезпечення менеджменту повною та достовірною інформацією про джерела фінансування підприємства за рахунок операцій з цінними паперами пропонується: використовувати авторську кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку для обґрунтованого та систематизованого відображення залучених джерел фінансування, що надасть можливість у будь-який момент простежити та узагальнити обсяг отриманих ресурсів з кожного окремого джерела фінансування.

2.3. Особливості відображення фінансових інвестицій в обліку

Бухгалтерська (фінансова) звітність – це встановлене в єдиній формі зведення певної інформації, що стосується майна в наявності, наявного капіталу, існуючих зобов'язань та підсумкових фінансових результатів щодо ведення господарського життя організації.

Такі систематизовані дані спираються фінансовий, управлінський, оперативно-технічний обліки, тобто. на їхню інформаційну базу, та регулярні показники фінансово-господарської діяльності економічного суб'єкта.

Фактично, бухгалтерська (фінансова) звітність у економічній обстановці і ринкових відносинах, що склалися в даний час, є однозначно вірним і одинично справедливим джерелом тих чи інших інформативних даних, які є необхідним атрибутом як зовнішніх, так і внутрішніх користувачів звітності.

Як найважливіше джерело бухгалтерської інформації про підприємство та ведення його діяльності, звітність наділена наступними відмітними особливостями та найважливішими ознаками:

- необхідність систематизації даних (це означає, що кожна незалежна організація будь-якої галузевої належності повинна за звітними періодами складати та надавати звітність);
- достовірна та стабільна подача даних (так, ті чи інші показники звітності мають бути підтверджені);
- законодавче регулювання складання та формування звітності за суворо встановленими правилами та формами;
- документальне підкріплення звітних даних щодо всіх скоєних господарських операцій підприємства;
- відкритий, доступний, голосний характер звітності для зовнішніх користувачів;
- раціональне, глибоке та повне надання інформації, що стосується майнового та фінансового стану організації.

«Структурний склад бухгалтерської (фінансової) звітності включає такі характерні її форми:

- Бухгалтерський баланс;
- Звіт про фінансові результати;
- Звіт про рух грошових коштів;
- Звіт про власний капітал» [10, с. 16].

Також до складу звітності прийнято відносити бухгалтерську пояснювальну записку і, якщо виникає необхідність, що свідчить про достовірність та правильність аудиторського висновку.

«Фінансова звітність – це періодична, завершальна, фінальна стадія ведення обліку на підприємстві, яка підбиває підсумки здійснення ним його фінансово-господарської діяльності» [4, с. 294].

Форми бухгалтерської звітності – це своєрідні характерні результати ведення діяльності підприємством за встановлений період (рік, квартал та інших.), узагальнені цілу систему – звітність.

У зв'язку з цим, кожна форма звітності нерозривно пов'язані з іншими, іншими формами. А в загальній сукупності всі вищезгадані форми утворюють своїми взаємовідносинами повну, загальну систему впорядкованих інформаційних даних, що нерозривно пов'язані між собою та узагальнюють усі проведені організацією господарські операції за той чи інший часовий проміжок часу.

Так, при складанні звітності з метою обліку бухгалтерського необхідно надавати не тільки правильне та точне відображення ведення господарської та фінансової діяльності підприємством, але й слід розглядати її як найважливішу інформативну показову базу для найкращої оптимізації ведення бізнесу організацією, регулярного аналізу сукупності та/або окремих показників.

Першочергово це потрібно для управлінського складу організації, адже саме ці службові особи в подальшому розроблятимуть різні стратегії для покращення фінансового стану, стабілізації підприємства, раціонального обліку

витрат, оптимального спрямування інвестицій та здійснення внутрішнього контролю загалом.

Що стосується управлінського обліку, то цей вид не підкріплюється якоюсь нормативно-правовою базою (тільки якщо на підприємстві самостійно не розроблені регулюючі документи) і служить якимось внутрішнім «мотором» стимуляції та контролю діяльності економічного суб'єкта.

Звідси випливає, що ведення управлінського обліку на підприємстві не є чимось обов'язковим, так само, як і складання, формування звітності по ньому. Цей вид обліку має рекомендаційний характер, оскільки керівним посадовим особам підприємства необхідно розуміти ситуацію, обстановку, що має місце у господарському житті організації, з метою раціонального оптимізованого ведення діяльності.

Рекомендується складати окрему облікову політику з вищезгаданого виду обліку, застосовувати типовий та спеціально розроблений план рахунків та формувати внутрішню звітність підприємства, яка служитиме керівництву як швидкі та доступні інформаційні дані з метою прийняття розумних, раціональних, зважених рішень.

Так, на відміну від бухгалтерського, управлінський облік – це швидкий доступний засіб для визначення стану підприємства як на поточний момент часу, так і за будь-який тимчасовий період, а також надійна інформаційна база для проведення аналізу існуючого фінансового та господарського положень організації та розробки стратегії зміни ситуації чи її стабілізації.

Відмінна риса управлінського обліку інших видів обліку у тому, що він немає аналогів. Структурні його складові представлені доходами, витратами (витратами) та активами.

Поділ управлінського обліку на підвиди дозволяє досягти таких цілей:

- швидкий доступ до інформаційної бази структурного стану кожного із центрів відповідальності;
- організація аналізу одиниць та/або груп продукції, схильних до регулярного появи витрат;

- ведення кошторисів витрат організації та планування їх розподілу по кожному з контрольних центрів;
- ухвалення управлінських рішень для детальних розрахунків обсягів прибутку в майбутніх періодах;
- симбіоз ведення діяльності виробничого, управлінського та реалізаційного етапів.

Виходячи з представлених вище характеристик та деталізації обох видів обліку, позначимо такі фундаментальні відмінності між ними:

Зовнішнім користувачам бухгалтерської інформації необхідні дані фінансового обліку, а внутрішнім – обліку управлінського.

«Фінансова звітність має бути складеною правильно, у суворо встановленої формі, оскільки має зовнішній, діловий, обов'язковий характер. Звітність управлінська повинна глибоко, точно і повно відображати базисні та інші тимчасові дані ведення підприємством бізнесу, необхідні для отримання в короткий термін інформації про майнову та фінансову ситуацію «всередині» організації» [14, с. 35].

«Фінансовий облік охоплює всі господарські операції, всі аспекти провадження підприємством його фінансово-господарської діяльності. Управлінський облік конкретизує окремі галузі господарського життя підприємства (окрема стаття, ряд типових операцій, деталізація витрат та ін.)» [40, с. 33].

Фінансовий облік регламентований нормативно-правовими документами на державному рівні, його звітність має бути складена за суворо встановленими нормами та правилами. Управлінський облік має рекомендаційний характер і регулюється документами, стандартами або типовими, або розробленими підприємством самостійно, а звітність має бути максимально корисною для аналізу діяльності.

Фінансова звітність є фактичним відображенням здійснених операцій, звітність управлінська спрямована на аналіз сьогодення та моделювання майбутньої ситуації.

Звітність у фінансовому обліку має встановлені на державному рівні терміни складання та надання (рік, квартал). В управлінському обліку інформація звітності може бути запитана керівництвом підприємства у будь-який встановлений, необхідний, зручний момент (властивість оперативності).

Підсумувавши характерні особливості та відмінності обох видів обліку, потрібно виділити найважливіше:

Так, вище було викладено фінансові та інвестиційні аспекти ведення сукупного обліку на підприємствах. Рационально буде докладніше зупинитися на інвестиціях, які є одним із варіантів, стратегій управлінських рішень та обов'язкові до відображення у фінансовій звітності, а також розглянути їх з точки зору порівняння щодо фінансового та управлінського обліку (таблиця 2.3.).

Таблиця 2.3

Порівняння фінансового та управлінського обліків
у частині відображення інвестицій

Критерії	Фінансовий облік	Управлінський облік
Користувачі інвестиційних даних	Зовнішні користувачі фінансової звітності	Управлінський склад працівників підприємства
Обов'язковість нормативного регулювання обліку інвестицій та надання звітності	В обов'язковому порядку згідно із законодавчими нормами	На перевагу керівництва організації
Інформація з інвестицій	Достовірні, точні, документально підтвержені дані	Дані за запитом, необхідні для розробки стратегій
Облік інвестицій	Облік усіх інвестиційних фактів	Окремі інвестиційні проектування
Вимоги до обліку інвестицій	Дотримання законодавчої бази, відповідно до принципів та норм стандартів	Вибірчий підхід керівництва
Період надання інформації	Інформація готується щорічно	Інформація надається на запит керівництва

Інвестиції здійснюються з метою отримання доходу, прибутку, а тому дане поняття складається з двох складових: витрати на ресурси, які повинні приносити в майбутньому дохід, і кінцевий, отриманий результат.

Ознайомимося з Міжнародними Стандартами Фінансової Звітності (МСФЗ) та вітчизняними стандартами (Положення з бухгалтерського обліку), що регулюють цю облікову ділянку.

Найважливіші, значущі нормативні документи, які так чи інакше роз'яснюють принципи та правильність обліку інвестицій в організаціях такі:

«МСФЗ 12 «Розкриття інформації про участь в інших організаціях», що встановлює низку вимог до належного розкриття в обліку організацій даних про характерні особливості інвестицій, можливі ризики, що впливають на фінансові показники, та грошові потоки» [28].

«МСФЗ (IAS) 28 «Інвестиції в асоційовані організації та спільні підприємства», що визначає порядок відображення в обліку інвестицій в асоційовані організації, а також правила утворення пайових інвестицій» [28].

«МСФЗ (IAS) 40 «Інвестиційна нерухомість», що роз'яснює сутність інвестиційної власності, правила її оцінки та відображення в обліку» [28].

У вітчизняному законодавстві інвестиційна власність оцінюється за первісною вартістю. «Відповідно до міжнародних норм така власність приймається до обліку за:

- справедливої вартості, що входить до фінансових результатів;
- первісної вартості, без урахування амортизаційних відрахувань та знецінення» [28].

Інвестиції в системі бухгалтерського обліку та звітності регулярно модернізуються і, оскільки служать джерелом отримання додаткового доходу, на законодавчому рівні зараз розглядаються можливі, майбутні видозміни форм звітності для організацій комерційної форми діяльності з інвестиційним капіталом (найбільше обговорюється та пропонується до зміни друга форма звітності) .

Таким чином, надалі передбачається роздільне відображення позитивних та негативних надходжень від діяльності, пов'язаної з інвестиціями. У зв'язку з тим, що в даний час не передбачено окремого рахунку в плані рахунків для обліку інвестицій, з метою їх детального, досконалого аналізу, відстеження

грошових потоків, планування, прогнозування, то рекомендується складати та застосовувати будь-які самостійно розроблені облікові регістри та/або виділяти самостійний рахунок у внутрішньофірмовій звітності.

Отже, облік фінансових інвестицій є комплексним процесом, що вимагає детального підходу та врахування багатьох факторів. Основна мета полягає в тому, щоб забезпечити оптимальне використання ресурсів підприємства та досягнення максимальної ефективності інвестиційних проектів.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

1. Облік фінансових інвестицій на підприємствах є важливою складовою фінансового управління і передбачає систематичний облік, контроль та аналіз руху фінансових ресурсів, вкладених у різноманітні фінансові інструменти чи проекти з метою отримання прибутку чи досягнення стратегічних цілей підприємства.

2. Облік фінансових інвестицій включає в себе документування угод, створення фінансових звітів, що відображають стан інвестиційного портфеля, а також аналіз фінансової рентабельності та ризиків. Для ефективного управління фінансовими інвестиціями важливо враховувати такі аспекти, як обрана інвестиційна стратегія, ринкові умови, розподіл ризиків та очікувані фінансові результати.

3. Основним фактором, який впливає на ведення обліку фінансових інвестицій є період їх утримання та можливість реалізації в будь-який момент часу. Тому вище викладена організація обліку фінансових інвестицій, уможлиблює формування необхідної інформації для потреб управління інвестиційною діяльністю підприємств.

4. Відмінності в правилах ведення податкового та бухгалтерського обліку цінних паперів полягають тільки в порядку перенесення від'ємного загального фінансового результату від операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів. Для кожного виду операцій з цінними паперами, як джерел фінансування, характерні певні переваги і вади.

5. Облік фінансових інвестицій є комплексним процесом, що вимагає детального підходу та врахування багатьох факторів. Основна мета полягає в тому, щоб забезпечити оптимальне використання ресурсів підприємства та досягнення максимальної ефективності інвестиційних проектів.

РОЗДІЛ 3.

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансових інвестицій підприємства

У сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки, сфери інновацій, інформаційних технологій, навіть незважаючи на посилення економічних та політичних санкцій з боку країн ЄС та США, практично у всіх сферах суспільного виробництва зростає необхідність залучення інвестицій. Це об'єктивно, оскільки інвестиції є основою розвитку, та ефективні інвестиційні вкладення дозволяють значно зміцнити конкурентні позиції на світовому ринку.

Для того, щоб прийняти раціональне управлінське рішення, спрямоване на вибір оптимального інвестиційного проекту, необхідно мати повноцінне інформаційно-аналітичне забезпечення, яке дозволяє інвестору та всім зацікавленим у проекті сторонам зробити правильний вибір. Відсутність комплексного аналізу всіх джерел інформації, що становлять інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття управлінських інвестиційних рішень, може призвести до значних спотворень, а інвестора – до втрат.

В даний час відчувається гостра потреба у вдосконаленні інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття інвестиційних рішень у зв'язку з наявністю багатьох негативних факторів, що негативно впливають на інвестиційні процеси в країні. Умови, що склалися, ще більшою мірою ускладнилися зниженням інформаційної прозорості з боку підприємств, що позиціонують себе як об'єкти інвестування, а також недостатньою фінансовою грамотністю багатьох підприємців та іншими пов'язаними з ними проблемами. Тому сьогодні, як ніколи, потрібні раціональні підходи до інвестування, які не можуть бути реалізовані без комплексного, детального та достовірного інформаційно-аналітичного забезпечення інвестиційних рішень.

Логічний зміст рішень інвестиційного характеру розкривається в аналізі інвестором сукупності відомостей про умови реалізації інвестиційного проекту, його параметрів та відповідності даної інформації цілям та завданням проекту. Процес прийняття рішення про інвестування випереджає інвестиційний аналіз, здійснюваний з урахуванням вивчення інформаційного забезпечення інвестиційного аналізу, що має такі блоки даних: загальні відомості, дані внутрішньокорпоративного обліку, і навіть дані нефінансового характеру[8].

На основі такого комплексного аналізу приймається рішення щодо інвестування.

Інформаційно-аналітичне забезпечення отримує дані із звітної інформації підприємства, сформованої виходячи з даних бухгалтерського чи управлінського обліку. До такого забезпечення відносяться як макроекономічні показники, проаналізовані в динаміці, так і внутрішньокорпоративна інформація, причому не лише офіційна бухгалтерська звітність компанії, а й дані управлінського обліку, а також інформація нефінансового характеру (наприклад, відомості про акціонерів (учасників), дані про попередній досвід підприємницької діяльності власників бізнесу та інша інформація, що не стосується фінансової сфери організації). Нефінансова інформація є особливо важливою для інвестора, щоб розуміти, якого рівня партнери перед ним.

Таким чином, процес розвитку методичних підходів до вивчення інформаційно-аналітичного забезпечення інвестиційного процесу має бути націлений на підвищення якості управлінських рішень, що розробляються. При цьому повинна бути забезпечена інформаційна прозорість даних, їх достовірність та комплексність. «Чинне вітчизняне регулювання аналізу ефективності інвестиційних управлінських рішень потребує модернізації, що має бути спрямовано процес уніфікації підходів до аналізу інвестиційного проекту» [42].

Одним із великих та серйозних недоліків проведення дослідження інформаційно-аналітичного забезпечення при прийнятті інвестиційних рішень в Україні є відсутність необхідного розділу, пов'язаного з маркетинговою

концепцією (він рекомендований, але не представлено, у якому вигляді подавати аналіз).

З метою дослідження було вивчено інформаційно-аналітичне забезпечення при прийнятті інвестиційних рішень на прикладі кластерного об'єднання сільськогосподарських підприємств. Облік у цих компаніях відповідає нормативно-правовому законодавству України, здійснюється достовірно та в повному обсязі. Аналіз інвестиційних ризиків після ухвалення інвестиційних рішень є важливим елементом інноваційної діяльності цих підприємств. Для цього здійснюється аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, оцінка ризиків, ранжування проектів з урахуванням ризикової складової, окремого інноваційного проекту.

Практичні аспекти дослідження дозволили виявити, що для отримання комплексного судження про ефективність проекту необхідно робити оцінку ризиків фінансування інвестиційної діяльності, і при цьому важливо визначити інноваційну та інвестиційну привабливість, диференціювати процес оцінки фінансових ризиків за його «носіями» - підприємствам, які є базою при прийнятті рішень та управління інноваційної діяльності.

У процесі аналізу вдалося з'ясувати, що кластерне об'єднання сільськогосподарських підприємств для ухвалення інвестиційних рішень здійснює комплексний аналіз інформаційного забезпечення: досліджує дані внутрішньокорпоративного обліку, досліджує макроекономічні показники та інформацію нефінансового характеру. Основні показники, які досліджує кластерне об'єднання сільськогосподарських підприємств при аналізі діяльності підприємства-реалізатора інвестиційного проекту, необхідні для прийняття обґрунтованих та оперативних інвестиційних рішень, розподіляються за трьома основними групами: показники прибутковості та витрат, показники ефективності управління активами, показники платоспроможності, структури капіталу.

Механізм управління ризиком під час прийняття інвестиційних рішень кластерне об'єднання сільськогосподарських підприємств побудовано

міжнародному стандарті ризик-менеджменту. Основною перевагою даного механізму є ідентифікація ризиків, їх аналіз та оцінка. У механізмі відбито основні елементи, які інтегровані в систему управління. Їх використання формуванні фінансової моделі сформує інтегровану систему управління ризиками після ухвалення інвестиційних рішень.

У процесі дослідження було вивчено процес ухвалення інвестиційних рішень кластерне об'єднання сільськогосподарських підприємств. Зокрема, було розглянуто проект модернізації зерносушильного обладнання ВАН. Особливість цього інвестиційного рішення: передбачається поліпшення якостей об'єктів капітальних вкладень. Основна мета кластерного об'єднання сільськогосподарських підприємств - скорочення витрат з сушіння зерна. Аналіз дозволив виявити проблеми процесу ухвалення інвестиційних рішень:

- 1) вивчення переважно показників фінансової звітності;
- 2) відсутність вимог щодо надання компанією-реалізатором проекту даних управлінського обліку;
- 3) прийняття рішень з урахуванням цінового чинника оптимізації витрат;
- 4) недостатнє приділення уваги технологічному аспекту (тобто не тому, яким чином відбувається робота, а який результат буде на виході);
- 5) відсутність безпосереднього оперативного контакту з особами, що приймають управлінські рішення, які є працівниками компанії-реалізатора проекту (технічні рішення опрацьовує, тільки відповідальна за цей проект особа за підсумками її кожного етапу).

Розробка основних напрямів удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення при ухваленні інвестиційних рішень

Для вирішення виявлених проблем та для вдосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення при прийнятті інвестиційних рішень рекомендується:

- 1) сформуувати проектну групу для оцінки інвестиційних проектів із залученням зовнішніх фахівців, яка б детально розглядала проект за п'ятьма ключовими етапами: «Оцінка», «Вибір», «Визначення», «Реалізація», «Експлуатація/Завершення».

2) впровадити авторську модель інвестиційно-аналітичної системи, що враховує особливості процесу прийняття рішення, що містить комплексну систему сигнальних аналітичних показників (виручка від реалізації; витрати на виробництво (собівартість) та незавершене виробництво; інформація щодо незавершених об'єктів; прибуток від реалізації; чистий прибуток; прогнозоване) збільшення прибутку., які враховували б особливості кожного окремого підрозділу кластерного об'єднання сільськогосподарських підприємств та потреби користувачів внутрішньої управлінської звітності;

3) формувати управлінську звітність у межах прийняття та реалізації інвестиційного рішення, що є високоефективним інструментарієм, що дозволяє отримати конкурентні переваги. Однак для отримання цієї переваги необхідно провести роботу не лише з удосконалення системи управлінського обліку на підприємстві, а й щодо розробки ефективної системи показників управлінської звітності, яка б враховувала всі особливості діяльності підприємства.

Крім того, для створення ефективної системи прийняття інвестиційного рішення необхідно розглядати всі обліково-аналітичні показники в комплексі тобто, перш за все, побудувати систему планування, прогнозування, контролю на всіх етапах прийняття управлінських рішень. Ця система може містити такі напрями: формування основ стратегічного управлінського обліку організації; створення системи бюджетування підприємства; організація ефективної моделі управлінського обліку; апробація інтегрованої моделі обліково-аналітичного забезпечення.

1. Особливості розвитку інвестиційного аналізу в Україні характеризуються наявністю підходів до розрахунку ефективності з різних аспектів – економічної (перевищенням доходів від проекту над витратами на його реалізацію), соціальної (зростанням будь-яких соціальних показників), регіональної (зростанням валового регіонального продукту), галузевої (Підвищенням ефективності діяльності будь-якої галузі) та бюджетної ефективності (раціональною збалансованістю статей бюджету). Однак

незважаючи на таке різноманіття підходів до аналізу ефективності проектів, що дозволяють прогнозувати ефект від проекту у стратегічному контурі, можна зазначити, що недостатньо розкриті питання, що характеризують процес розробки рішень тактичного характеру, які дозволяють оцінити ефект від впливу тактичних управлінських рішень інвестора у процесі реалізації стратегії. Такі рішення можна оцінити з допомогою використання комплексного інформаційно-аналітичного забезпечення компанії.

2. На прикладі досліджуваних підприємств можна сказати, що загальними більшість підприємств у процесі прийняття інвестиційних рішень є такі проблеми:

1) недостатньо комплексний підхід до вимог щодо надання звітності та внутрішньої документації від об'єкта інвестування (як правило, управлінська звітність не складається, оскільки, якщо таке підприємство є малим, то відповідно до законодавства воно не зобов'язане вести управлінський облік);

2) основний прийняття інвестиційного рішення є, зазвичай, величина витрат;

3) який завжди враховується технологічний аспект реалізації проекту, оскільки у основному аналізується виконання технічного завдання;

4) недостатньо ефективна взаємодія з відповідальними виконавцями від компанії, у проект якої інвестор вкладає гроші.

3. Удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення підприємств потребує цілісного підходу до інформації та інформаційних потоків бухгалтерської звітності. Повноцінне інформаційно-аналітичне забезпечення, що сприяє прийняттю раціональних інвестиційних рішень, повинно включати фінансові дані (фінансовий облік, звітність, виконаний фінансовий аналіз), дані управлінського обліку та процесу бюджетування, дані стратегічного аналізу та прогнозування, а також дані податкового обліку, аналізу та планування.

3.2. Фінансовий інвестиційний контроль як елемент управління

Внутрішній (управлінський) інвестиційний контроль реалізують спеціально створені для цього підрозділи у структурі підприємства з метою забезпечення нагляду та управління економічними процесами з боку керівництва органу чи організації. Даний вид контролю є процесом перевірки та генерації інформаційного забезпечення з метою задоволення потреб керівництва, аналізу інвестиційної політики підприємства, певних управлінських механізмів та процедур, прийнятих керівництвом компанії з метою підтримки високого рівня ефективності реалізації інвестиційної стратегії та господарювання, але з метою задоволення інформаційних потреб різних груп суб'єктів інвестиційного процесу контролю.

Перелічені види інвестиційного контролю можна реалізувати використання його організаційних форм: ревізії інвестиційної діяльності, тематичної перевірки, інвестиційного аудиту, слідства, службового розслідування.

Ревізія інвестиційної діяльності є комплексом контрольних дій, здійснювана за дорученням керівника вищої організації з метою встановлення законності, достовірності, економічної обґрунтованості та доцільності реалізації інвестиційного процесу, а також правомірності дій посадових осіб, залучених до його реалізації. Насамперед під час ревізії перевіряються: правильність обліку об'єктів інвестиційного доходу, доходів та збитків від інвестиційної діяльності, коректність відображення операцій, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, на рахунках бухгалтерського обліку. При цьому ревізором використовуються розрахунково-аналітичні прийоми контролю з метою правильного визначення перерахованих доходів та збитків для надання керівництву компанії повної, достовірної, правдивої та неупередженої інформації як бази для подальшого прийняття управлінських рішень.

Аудит інвестицій є формою інвестиційного контролю, одним із напрямів експертної діяльності, спрямований на перевірку та оцінку системи

бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю операцій, пов'язаних з інвестуванням, профілактику та виявлення зловживань та помилок у цій галузі.

У процесі аудиту інвестиційної діяльності особливо важливим є порівняння прогнозних даних із реальними показниками з метою виявлення відхилень та оцінки їх суттєвості. Для цього аудитором виконуються певні процедури, які за своїм характером можуть бути трьох видів:

– процедури оцінки ризиків інвестиційних проектів - це аудиторські процедури, що виконуються для отримання розуміння суб'єкта господарювання та його середовища, включаючи його внутрішнім контролем) з метою оцінки ризиків суттєвого спотворення на рівні фінансових звітів щодо реалізації інвестиційних проектів;

– тести контролю інвестиційних проектів-тести, які виконуються для отримання аудиторських доказів щодо операційної ефективності заходів контролю щодо запобігання або виявлення та виправлення суттєвих спотворень щодо інвестиційних проектів;

– процедури сутнісно інвестиційних проектів-аудиторські процедури, які виконуються виявлення суттєвих спотворень щодо інвестиційних проектів лише на рівні утверджень.

Вони включають: статистичну перевірку інформації про класи операцій, залишки на рахунках та розкриття інформації; аналітичні процедури сутнісно.

Отже, як ревізія, і аудит інвестицій мають на меті перевірку правильності здійснення інвестиційної діяльності, але існує низка принципових відмінностей між цими поняттями: характер перевірки, правове регулювання, об'єкти та суб'єкти контролю, практичні завдання та результати. Ревізія має примусовий характер, водночас, інвестиційний аудит має на меті генерування інформаційного забезпечення на формування ефективних управлінських рішень і найчастіше має підприємницьку природу.

Тематична перевірка є формою контролю окремих складових інвестиційної діяльності або стадій реалізації проектів з метою вирішення

тактичних управлінських завдань та усунення негативних явищ оперативної реалізації інвестиційного процесу, отже, є формою управлінського контролю.

Наслідком є процесуальні дії, в ході яких встановлюються вина відповідальних посадових та службових осіб, задіяних в інвестиційній діяльності, у здійсненні порушень щодо присвоєння матеріальних цінностей, безгосподарності та службових зловживань.

Важливою формою інвестиційного контролю є службове розслідування, метою якого є встановлення дотримання працівниками підприємств організаційних, службових обов'язків, а також законодавчих актів, що регулюють інвестиційну діяльність. Отже, слідство та службове розслідування є близькими формами контролю за своєю природою, але відмінність слідства полягає в тому, що воно спрямоване на підтвердження гіпотези щодо провини або шахрайства конкретних суб'єктів інвестиційної діяльності, натомість, службове розслідування має на меті підтвердження ефективності діяльності працівників компанії.

Отже, інвестиційний контроль може здійснюватися у певних видах та формах залежно від особливостей реалізації інвестиційної діяльності на конкретному підприємстві. Вважаємо, що найбільш впливовими характеристиками інвестиційного процесу при здійсненні його контролю є суб'єктивно-об'єктивний склад інвестиційної діяльності та мета контролю, залежно від чого визначаються конкретні контрольовані параметри, заходи та форми контролю. Наприклад, завдання внутрішнього інвестиційного контролю на відміну від зовнішнього, визначаються керівництвом підприємства залежно від оперативних, тактичних чи стратегічних цілей, що у свою чергу тягне за собою використання певних заходів та форм контролю з метою дослідження тих параметрів, які нададуть найбільш коректну управлінську інформацію (показники управлінської звітності, розрахунок вхідної інвестиції, строку окупності тощо). Вид та форми контролю визначаються контролюючим суб'єктом залежно від мети перевірки та контрольованих параметрів.

Таким чином, організаційні види та форми інвестиційного контролю розвиваються та вдосконалюються під впливом зовнішніх та внутрішніх умов функціонування суб'єктів господарської діяльності та економічної системи в цілому, а стрімкий розвиток ринкових відносин та трансформаційні процеси в економіці викликають генерацію нових видів та форм контролю, на які впливає виявлена у процесі проведеного дослідження ряд факторів зовнішніх та внутрішніх факторів. Вважаємо, проведення чіткої класифікації досліджуваних чинників має значення при побудові системи інвестиційного контролю [7].

Водночас у процесі дослідження обґрунтовано поняття «інвестиційний контроль», що є багаторівневою системою економічних відносин, що формуються у процесі реалізації інвестиційної діяльності організації. Тому побудова ефективного інвестиційного контролю для підприємства неможлива без попереднього дослідження чинників впливу інвестиційний процес, що, своєю чергою, викликають виникнення певних особливостей самої інвестиційної діяльності і, як наслідок, зумовлюють унікальність інвестиційного процесу кожного конкретного підприємства, що вимагає розробку та впровадження індивідуальної системи інвестиційного контролю [9].

Аналіз фінансової стійкості підприємства з одного боку є інструментом її управління, з другого – самостійним аналітичним процесом. «Як і будь-який технологічний процес, він складається з окремих етапів аналітичних робіт, кожен із яких ділиться на безліч операцій» [52, с. 31]. Поєднання різноманітних операцій формує аналітичний інформаційний ланцюжок, а кілька інформаційних ланцюжків, у свою чергу, формують етап аналітичного процесу. Інвестиційна діяльність підприємства за позитивної фінансової стійкості розглядається як інструмент збільшення капіталу та активів підприємства.

Таким чином, дослідження різних підходів до аналізу та оцінки фінансової стійкості комерційних підприємств дозволило нам зупинити свій вибір на оптимальній, на нашу думку, з точки зору їх раціональності та достатності системі оціночних показників фінансової стійкості підприємства.

Всі відібрані нами показники відповідають умовам, що висуваються, і відносяться до наступних індикаторних груп:

– стану та структури капіталу. відображають наявність та співвідношення окремих елементів капіталу торговельного підприємства та його здатність відповідати за зобов'язаннями на довгостроковій основі;

– стану основних та оборотних коштів. Відображають співвідношення між елементами активів підприємства міста і характеризують рівень забезпеченості активів джерелами формування.

Застосування наведеної системи оціночних показників дозволить об'єктивно оцінити результати фінансово-господарської діяльності підприємств, виявити основні фактори впливу та зміну їхньої фінансової стійкості, а також розробити заходи щодо формування раціональної структури балансу, оптимізації обсягу та темпів приросту прибутку, пошуку невикористаних можливостей підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання. [2].

Комплексну оцінку фінансової стійкості та стабільності функціонування торгового підприємства слід проводити шляхом обчислення інтегрального показника рівня фінансової стійкості. Для його визначення пропонується використовувати рейтингову систему оцінювання, яка є найбільш ефективною, оскільки дозволяє [3]:

– обчислити та порівняти досягнутий рівень фінансової стійкості підприємства з нормативом;

– порівняти підприємства за рівнем фінансової стійкості;

– визначити місце підприємства серед інших підприємств галузі;

– виділити найкращі підприємства та стимулювати гірші до покращення своєї діяльності.

«Рейтингова оцінка здійснюється на основі офіційної звітності, тому об'єктивність таких рейтингів значною мірою залежить від достовірності даних, за якими виконуються розрахунки, та системи показників, що використовуються. Рейтинг не лише дозволяє отримати інтегральну оцінку фінансової стійкості підприємства, а й допомагає інвесторам вибрати саме те

підприємство, яке відповідає їхнім критеріям, правильно розмістити вільні фінансові ресурси, забезпечити збереження вкладів та отримати найбільші можливі прибутки» [58, с. 135].

Проведені дослідження довели, що рейтингові системи оцінки відрізняються одна від одної методиками розрахунку, джерелами отримання інформації, показниками, що використовуються, їх кількістю та широтою охоплення підприємств, рейтинг яких встановлюють. Загалом можна виділити такі основні етапи методики комплексної порівняльної рейтингової оцінки фінансової стійкості підприємств:

- 1) вибір методики рейтингового оцінювання;
- 2) збір та аналітична обробка вихідної інформації за певний період;
- 3) обґрунтування системи показників, які використовуються для рейтингової оцінки рівня фінансової стійкості;
- 4) розрахунок підсумкового показника рейтингової оцінки;
- 5) визначення рейтингу підприємств шляхом їхнього ранжування за рівнем фінансової стійкості.

Для рейтингової оцінки рівня фінансової стійкості підприємств торгівлі пропонуємо використовувати методи багатовимірного порівняльного аналізу, зокрема бальний метод та метод Дельфі, та запропоновану раніше систему показників.

3.3. Аналіз фінансового стану підприємства

«Аналіз фінансових результатів – це оцінка та прогноз фінансового стану підприємства на основі даних бухгалтерської (фінансової) звітності; фінансовий аналіз – це оцінка економічного здоров'я будь-якої організації» [41, с. 25].

Він дозволяє простежити як тенденції розвитку компанії, і дати комплексну оцінку її господарську діяльність. Документально-інформаційною базою для аналізу фінансового стану підприємств є дані бухгалтерського обліку.

Аналіз фінансового стану підприємства включає:

- аналіз майнового стану фірми та структури її капіталу;
- оцінку ефективності, а також інтенсивності використання фірмою свого капіталу;
- оцінку стійкості та платоспроможності фірми.

Метод економічного аналізу – це сукупність прийомів, підходів, способів вивчення господарських процесів у їхній динаміці та статичі.

Існує шість методів аналізу фінансової звітності підприємства:

1. Горизонтальний аналіз;
2. Вертикальний аналіз;
3. Аналіз відносних показників (метод фінансових коефіцієнтів);
4. Факторний аналіз;
5. Порівняльний аналіз;
6. Трендовий аналіз.

Вертикальний аналіз дозволяє переглянути зміни статей балансу, наприклад, що сталося з оборотними коштами компанії, дебіторською, кредиторською заборгованістю порівняно з попередніми роками. Горизонтальний аналіз допомагає вивчити зміну підсумкових показників бухгалтерського балансу у часі. Можна простежити зміни, які відбулися за попередній і попередній роки, можна зрозуміти склався позитивний або негативний результат. Аналіз відносних показників (коефіцієнтів) передбачає розрахунок фінансових коефіцієнтів на основі даних балансу, звіту про прибутки

та збитки, звіту про рух грошових коштів, звіту про нерозподілений прибуток. При факторному аналізі значення досліджуються з урахуванням різних чинників та причин, які так чи інакше вплинули на отриманий результат. Метод допомагає зрозуміти, як покращити становище організації, посиливши ті чи інші фактори. Порівняльний аналіз передбачає не лише порівняння показників підприємства із середньогалузевими показниками, а й зіставлення значень груп аналогічних фінансових показників компанії та компанії-конкурента з метою підвищення конкурентоспроможності. Трендовий аналіз використовується для прогнозування і дозволяє виявити тенденцію зростання чи падіння тих чи інших показників підприємства.

Ми вважаємо, що найбільш зручним та якісним методом аналізу фінансової звітності є метод фінансових коефіцієнтів. Головною особливістю методу є його простота – у процесі розрахунку один абсолютний показник ділиться на інший. Також в результаті ми отримуємо відносні значення, які дозволяють порівняти показники нашої організації з будь-якою іншою.

Аналіз коефіцієнтів є розрахунок відносних величин за даними звітності підприємства. Він включає розрахунок наступних основних показників фінансової діяльності підприємства:

- ліквідності;
- оборотності активів;
- рентабельності.

Слід пам'ятати, що фінансові коефіцієнти пов'язані з обліковою політикою компанії. Це означає, що ці показники здатні змінюватися у значеннях залежно від групування коштів у рахунках. Незважаючи на цей недолік методу фінансових коефіцієнтів, не варто забувати про низку його переваг:

- простота і зручність використання методу (в основному це поділ одного абсолютного показника на інший);
- можливість оцінити та порівняти фінансове становище досліджуваного підприємства з будь-яким іншим;

– дозволяє виключити вплив інфляції (оскільки вивчаються самі абсолютні величини, які співвідношення).

Ліквідність – це перетворення активів підприємства на готівку. Вона показує здатність компанії забезпечити виконання своїх боргових зобов'язань. Щоб зрозуміти, чи існують у розглянутого нами підприємства оборотні кошти у розмірі, достатньому погашення короткострокових зобов'язань, скористаємося коефіцієнтом поточної ліквідності. Коефіцієнт розраховується в такий спосіб - відношення оборотних активів до короткострокових зобов'язань (поточних пасивів).

Коефіцієнт поточної ліквідності за 2022 р. = $36319249 / 11938544 = 3,069$;

Коефіцієнт поточної ліквідності за 2021 р. = $34101989 / 35396462 = 0,908$;

Коефіцієнт поточної ліквідності за 2020 р. = $25012948 / 9019801 = 2,917$.

Шляхом розрахунків ми отримуємо показник рівний 3,069 у 2022 р., 0,908 у 2021 р. та 2,917 у 2020 р. У 2021 р. значення було менше одиниці, що свідчить про проблеми із платоспроможністю – ліквідні активи не покривали короткострокові зобов'язання компанії. У 2022 році показник зріс до 3,069. З цього можна дійти висновку у тому, що на підприємстві оборотних активів побільшало, ніж короткострокових зобов'язань, і може в короткостроковому періоді розплатитися за своїми боргах.

Проаналізуємо ліквідність балансу підприємства шляхом структурного аналізу змін активу та пасиву балансу за 2021 р.

2021 рік:

A1 - абсолютно ліквідні активи (короткострокові фінансові вкладення) = 1298988;

A2 - активи, що швидко реалізуються (Дебіторська заборгованість) = 18095948;

A3 - активи, що повільно реалізуються (Запаси, інші оборотні активи) = 13785922;

A4 - постійні активи (необоротні активи) = 21303257;

П1 - невідкладні зобов'язання (кредиторська заборгованість) = 7421988;

П2 – короткострокові зобов'язання (позикові кошти, оціночні зобов'язання, інші зобов'язання) = 28112228;

П3 – довгострокові зобов'язання = 14122837;

П4 - кошти (капітал і резерви) = 5036859.

За результатами структурного аналізу вийшло таке: $A1 < П1$ ($1298988 < 7421988$) - підприємство не може за допомогою активів з миттєвою ліквідністю повністю здійснити платежі за пасивами з найбільшою терміновістю;

$A2 < П2$ ($18095948 < 28112228$) підприємство не зможе в найближчому майбутньому за допомогою активів з швидкою ліквідністю здійснювати платежі за пасивами з поточною терміновістю;

$A3 < П3$ ($13785922 < 14122837$) підприємство не може у короткостроковій перспективі (до року) за допомогою активів з низькою ліквідністю відшкодувати пасиви з низькою терміновістю;

$A4 > П4$ ($21303257 > 5036859$) підприємство має повністю ліквідним балансом.

Отже, результати двох методів аналізу збігаються, проте у разі аналізу фінансових коефіцієнтів ми отримуємо точніші дані.

Проаналізуємо показник оборотності активів. Він показує швидкість та ефективність використання активів підприємством. Розраховується коефіцієнт оборотності активів за такою формулою – відношення виторгу від продажу продукції до середньорічного розміру активів. Даний показник слід аналізувати в динаміці, тому зробимо розрахунок коефіцієнта за 3 роки.

За 2022 рік:

Середньорічний розмір активів: (вартість активів на початок року + вартість активів на кінець року) / 2 = $(55608559 + 58689166) / 2 = 56626359,3$;

Виторг від продажу = 11695488;

Коефіцієнт оборотності активів = $11695488 / 56626359,3 = 0,206$.

За 2021 рік:

Середньорічний розмір активів: (Вартість активів на початок року + вартість активів на кінець року) / 2 = $(46497599 + 54988587) / 2 = 50743093$;

Виторг від продажу = 16681958;

Коефіцієнт оборотності активів = $16681958 / 50743093 = 0,32$.

За 2020 рік:

Середньорічний розмір активів: (Вартість активів на початок року + вартість активів на кінець року) / 2 = $(44219531 + 44944587) / 2 = 44582059$;

Виторг від продажу = 12350844;

Коефіцієнт оборотності активів = $12350844 / 44582059 = 0,27$.

Значення показника, що дорівнює 0,206 за 2022 р., 0,32 за 2021 р. і 0,27 за 2020 р. свідчить про динамічну тенденцію. Варто відзначити, що оборотність залежить від галузевих особливостей організації.

Проведемо розрахунок коефіцієнта рентабельності, що відображає рівень ефективності діяльності підприємства. Скористаємося формулою коефіцієнта рентабельності активів (ROA) – відношення чистого прибутку до вартості активів, помножене на 100 відсотків.

Чистий прибуток за 2022 рік = 3058801;

Вартість активів за 2022 рік = 59657869;

Коефіцієнт рентабельності активів (ROA) за 2022 рік = відношення чистого прибутку до вартості активів, помножене на 100 відсотків = $(3058801 / 59657869) * 100\% = 0,05$

Чистий прибуток за 2021 рік = 1845578;

Вартість активів за 2021 рік = 54605711;

Коефіцієнт рентабельності активів (ROA) за 2021 рік = відношення чистого прибутку до вартості активів, помножене на 100 відсотків = $(1845578/54605711) * 100\% = 0,033$.

Чистий прибуток за 2020 рік = 1164511;

Вартість активів за 2020 рік = 46605598;

Коефіцієнт рентабельності активів (ROA) за 2020 рік = відношення чистого прибутку до вартості активів, помножене на 100 відсотків = $(1058406 / 45539606) * 100\% = 0,024$.

Шляхом розрахунків ми отримуємо значення 0,005 за 2022 р., 0,0033 за 2021 р. та 0,024 за 2020 р. Як правило, коефіцієнт рентабельності активів компанії виробничого сектора не високий, адже регулярно відбуваються витрати на оновлення матеріально-технічної бази підприємства.

«Отже, фінансовий аналіз є важливою частиною діагностики будь-якого підприємства. Досліджуючи фінансову звітність компанії, ми можемо оцінити перспективи її діяльності у найближчому майбутньому. Метод фінансових коефіцієнтів є одним із основних методів у процесі економічного аналізу підприємства. Він полягає у розрахунку окремих фінансових показників фірми, що характеризують різні сторони фінансової діяльності компанії, на основі даних бухгалтерської звітності» [15, с. 35].

Аналіз фінансових коефіцієнтів дозволяє швидко охарактеризувати різні сторони діяльності підприємства, і можна застосовувати як внутрішніми користувачами (керівниками), і зовнішніми (інвесторами, кредиторами). За результатами нашого дослідження можна побачити, що обраний нами метод аналізу дає нам конкретні значення і цим дозволяє робити обґрунтовані висновки про майбутнє фінансове становище організації. Це доводить ефективність вибору цього методу розрахунку у процесі фінансового аналізу.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

1. Інформаційно-аналітичне забезпечення отримує дані із звітної інформації підприємства, сформованої виходячи з даних бухгалтерського чи управлінського обліку. До такого забезпечення відносяться як макроекономічні показники, проаналізовані в динаміці, так і внутрішньокорпоративна інформація, причому не лише офіційна бухгалтерська звітність компанії, дані управлінського обліку, а також інформація нефінансового характеру (наприклад, відомості про акціонерів (учасників), дані про попередній досвід підприємницької діяльності власників бізнесу та інша інформація, що не стосується фінансової сфери організації).

2. Процес розвитку методичних підходів до вивчення інформаційно-аналітичного забезпечення інвестиційного процесу має бути націлений на підвищення якості управлінських рішень, що розробляються. При цьому повинна бути забезпечена інформаційна прозорість даних, їх достовірність та комплексність. Чинне вітчизняне регулювання аналізу ефективності інвестиційних управлінських рішень потребує модернізації, що має бути спрямовано процес уніфікації підходів до аналізу інвестиційного проекту.

3. Внутрішній (управлінський) інвестиційний контроль реалізують спеціально створені для цього підрозділи у структурі підприємства з метою забезпечення нагляду та управління економічними процесами з боку керівництва органу чи організації. Даний вид контролю є процесом перевірки та генерації інформаційного забезпечення з метою задоволення потреб керівництва, аналізу інвестиційної політики підприємства, певних управлінських механізмів та процедур, прийнятих керівництвом компанії з метою підтримки високого рівня ефективності реалізації інвестиційної стратегії та господарювання, але з метою задоволення інформаційних потреб різних груп суб'єктів інвестиційного процесу контролю.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Інвестиційна діяльність - це сфера господарської діяльності, що спрямована на розміщення капіталу з метою отримання прибутку чи забезпечення певних економічних переваг. Основним завданням інвестора є ефективне використання фінансових ресурсів для отримання максимальної вигоди при мінімальних ризиках.

2. Інвестиції можуть приймати різні форми, включаючи придбання акцій чи облігацій, вкладення коштів у розвиток нових технологій, нерухомості чи інших активів. Важливою частиною інвестиційної діяльності є аналіз ринкових умов, оцінка потенційних ризиків та визначення оптимальних стратегій вкладення капіталу.

3. У сучасних умовах інвестиційна діяльність стає ключовим фактором розвитку економіки та формування стабільного фінансового ринку. Правильне управління інвестиційною стратегією сприяє залученню капіталу, створенню нових робочих місць та підтримці сталого економічного зростання.

4. Фінансові вкладення можна трактувати як засоби інвестування, акумулювані на фінансовому ринку з метою їх збереження і примноження, шляхом залучення їх до господарської діяльності організацій-одержувачів.

5. Ефективна діяльність будь-яких компаній у довгостроковій перспективі, забезпечення високих темпів їх розвитку та підвищення конкуренції значною мірою визначається рівнем їхньої інвестиційної активності та в цілому діапазоном інвестиційної діяльності. Основні групи інвестицій складають реальні, а також фінансові.

6. Облік фінансових інвестицій на підприємствах є важливою складовою фінансового управління і передбачає систематичний облік, контроль та аналіз руху фінансових ресурсів, вкладених у різноманітні фінансові інструменти чи проекти з метою отримання прибутку чи досягнення стратегічних цілей підприємства.

7. Облік фінансових інвестицій включає в себе документування угод, створення фінансових звітів, що відображають стан інвестиційного портфеля, а також аналіз фінансової рентабельності та ризиків. Для ефективного управління фінансовими інвестиціями важливо враховувати такі аспекти, як обрана інвестиційна стратегія, ринкові умови, розподіл ризиків та очікувані фінансові результати.

8. Основним фактором, який впливає на ведення обліку фінансових інвестицій є період їх утримання та можливість реалізації в будь-який момент часу. Тому вище викладена організація обліку фінансових інвестицій, уможливорює формування необхідної інформації для потреб управління інвестиційною діяльністю підприємств.

9. Відмінності в правилах ведення податкового та бухгалтерського обліку цінних паперів полягають тільки в порядку перенесення від'ємного загального фінансового результату від операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів. Для кожного виду операцій з цінними паперами, як джерел фінансування, характерні певні переваги і вади.

10. Облік фінансових інвестицій є комплексним процесом, що вимагає детального підходу та врахування багатьох факторів. Основна мета полягає в тому, щоб забезпечити оптимальне використання ресурсів підприємства та досягнення максимальної ефективності інвестиційних проектів.

11. Фінансовий аналіз є важливою частиною діагностики будь-якого підприємства. Досліджуючи фінансову звітність компанії, ми можемо оцінити перспективи її діяльності у найближчому майбутньому. Метод фінансових коефіцієнтів є одним із основних методів у процесі економічного аналізу підприємства. Він полягає у розрахунку окремих фінансових показників фірми, що характеризують різні сторони фінансової діяльності компанії, на основі даних бухгалтерської звітності.

12. Інформаційно-аналітичне забезпечення отримує дані із звітної інформації підприємства, сформованої виходячи з даних бухгалтерського чи управлінського обліку. До такого забезпечення відносяться як макроекономічні

показники, проаналізовані в динаміці, так і внутрішньокорпоративна інформація, причому не лише офіційна бухгалтерська звітність компанії, дані управлінського обліку, а також інформація нефінансового характеру (наприклад, відомості про акціонерів (учасників), дані про попередній досвід підприємницької діяльності власників бізнесу та інша інформація, що не стосується фінансової сфери організації).

13. Процес розвитку методичних підходів до вивчення інформаційно-аналітичного забезпечення інвестиційного процесу має бути націлений на підвищення якості управлінських рішень, що розробляються. При цьому повинна бути забезпечена інформаційна прозорість даних, їх достовірність та комплексність. Чинне вітчизняне регулювання аналізу ефективності інвестиційних управлінських рішень потребує модернізації, що має бути спрямовано процес уніфікації підходів до аналізу інвестиційного проекту.

14. Внутрішній (управлінський) інвестиційний контроль реалізують спеціально створені для цього підрозділи у структурі підприємства з метою забезпечення нагляду та управління економічними процесами з боку керівництва органу чи організації. Даний вид контролю є процесом перевірки та генерації інформаційного забезпечення з метою задоволення потреб керівництва, аналізу інвестиційної політики підприємства, певних управлінських механізмів та процедур, прийнятих керівництвом компанії з метою підтримки високого рівня ефективності реалізації інвестиційної стратегії та господарювання, але з метою задоволення інформаційних потреб різних груп суб'єктів інвестиційного процесу контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безбородова Т. В. Сутність та необхідність аналізу фінансового стану. *Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки*, 2018. №1.
2. Беззубко Л. В., Кулик, О. А. Аналіз фінансового стану підприємства та шляхи його покращення. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*, 2018. №4. С. 127-132.
3. Белова І.М., Семенишена Н.В. Інтегрована звітність інституційних одиниць: інтерпретаційне поле концепту. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. № 2. С.16–32.
4. Бірбіренко С.С., Малород, К.О. Теоретико-методологічні аспекти формування фінансової стійкості підприємства. *Бизнес Інформ*, 2018, 11 (490): 291-295.
5. Бланк І. А. Інвестиційний менеджмент. К. : «Основи», 2012. 360 с.
6. Богацька, Н.М.; Галюк, О. В. Фінансовий стан підприємства та шляхи його покращення в бізнес-процесах підприємства. *Молодий вчений*. 2019. №2 (02). С. 12-16.
7. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю : монографія. Київ : КНЕУ, 2008. 256 с.
8. Бруханський Р. Ф. Параметри розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства. *Облік і фінанси*. 2020. № 1 (87). С. 13-19.
9. Бруханський Р., Спільник І. Бізнес-аналітика vs. бізнес-аналіз: сучасний дискурс, модель професійної компетенції ініціатора позитивних змін. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. Випуск 1-2. С. 7-21.
10. Бруханський Руслан, Спільник Ірина. Цифровий облік: поняття, витоки та актуальний дискурс. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2020. Випуск 3-4. С. 7-20.

11. Геєць В. М. Інституційна обумовленість інноваційних процесів у промисловому розвитку України. Економіка України. 2014. № 12. С. 4-19.
12. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV (!V (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
13. Демченко О., Філіповач Н. Ідентифікації фінансового стану на основі балансових моделей. *Молодий вчений*. 2019. №11 (75). С. 472-476.
14. Завитій О., Роздимаха С. Напрями впровадження фінансової звітності за міжнародними стандартами. Інститут бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації. 2020. Випуск 2. С.33-41.
15. Завитій О.П. Роль фінансової діагностики в діяльності підприємства. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2021. Випуск 1-2. С.33-41.
16. Завитій Ольга. Роль фінансової діагностики в діяльності підприємства. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2021. Випуск 1-2. С. 33-41.
17. Загородній А., Вознюк Г., Смовженко Т. Фінансовий словник. Київ : Знання, 2010. 323 с.
18. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
19. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
20. Измайлов Я.О. Розвиток системи обліку та оподаткування операцій з цінними паперами. БІЗНЕСІНФОРМ. 2019. № 7. С. 231-239.
21. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291.

22. Кононова І. В. Адаптація національних стандартів до міжнародних стандартів фінансової звітності. Глобальні та національні проблеми економіки / Миколаївськ. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. 2015. Вип. 5. С. 1054–1057.

23. Крупка Я. Д. Облік інвестицій : монографія. Тернопіль : Економічна думка, 2001. 302 с.

24. Ларікова, Т. В. Особливості розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*, 2017, 6 (1): 228-233.

25. Матюха М., Головка А. Удосконалення організації обліку фінансових інвестицій на підприємствах. *International Scientific Journal "Internauka"* <http://www.inter-nauka.com/>

26. Мендрул О. Г., Шевчук І. А. Ринок цінних паперів : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 1998. 152 с.

27. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. URL: http://www.minfin.gov.ua/document/237457/19_IAS8_IFRS_2009_GVT.pdf.

28. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id-92410&cat_id=92408

29. Насібова О.В., Шипенко А. А. Методичні підходи фінансового аналізу підприємства. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства*, Вип. 206 «Економічні науки». 2019. С. 35-44.

30. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13

31. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. № 291, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // <http://www.minfin.gov.ua>.

32. Податковий кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

33. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»: Наказ Міністерства фінансів України № 91 від 26.04.2000р. (Редакція від 09.08.2013). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0284-00>.

34. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» (у ред. від 09.08.2013 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>

35. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». URL: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO16.aspx>

36. Про інвестиційну діяльність: Закон України № 1560—XII від 18.09.1991р.(із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/10-12>.

37. Проскуріна Н., Гнідкова А. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів як інструмент оцінки ефективності діяльності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №43.

38. Пуцентейло П. Р., Костецький Я. І. Використання методів кластерного аналізу для прогнозування інвестиційного розвитку підприємств аграрного сектору. *Інноваційна економіка*. 2020. № 7-8. С. 88-99.

39. Пуцентейло П., Гуменюк О. Інформаційне забезпечення аналітичної діяльності в управлінні підприємством. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2019. Випуск 1-2. С. 74-82.

40. Пуцентейло П., Довбуш А., Бінчаровська Т., Гомотюк В. Сучасні технології бізнес-аналітики як інструмент для підвищення бізнес-комунікацій компанії. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Випуск 1-2. С. 29-40.

41. Пуцентейло П.Р., Костецький Я.І., Брик М.М. Цифровізація управління земельними ресурсами: світовий досвід та вітчизняні реалії. *Інноваційна економіка*. 2022. № 4 (92). С.20-28. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/970>

42. Пуцентейло П.Р., Хома Н.Г., Бабій С.В. Застосування новітніх інформаційно-цифрових технологій в управлінні земельними ресурсами

сільськогосподарських підприємств. Економічний дискурс. 2023. №1-2. URL: <http://ed.pdatu.edu.ua/article/view/287683>

43. Розвиток цифровізації обліку, оподаткування, аналізу і контролю в управлінні підприємствами : монографія / Р. Ф. Бруханський, П. Р. Пуцентейло [та ін.]. Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2021. 200 с.

44. Сайт Державної служби статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

45. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*, 2018. №2. С. 47-58.

46. Сафронська І. М.; Белай Г. С. Методичні підходи до комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*, 2017, 17: 65-67.

47. Тарасюк Д. С. Розвиток ринку корпоративних цінних паперів в Україні : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Львів, 2015. 218 с.

48. Ткаченко М.І., Головчак О.Ф. Аналіз фінансової діяльності підприємства. Analysis of financial activity of the enterprise. *Подільський науковий вісник*. 2018. № 79.

49. Томчук О.; Левчук, М. Критерії оцінювання і прогнозування фінансового стану та результатів діяльності підприємства. *Молодий вчений*, 2019. 9 (73). С. 480-486.

50. Царук В. Ю. Теорія і методологія обліку і аналізу в системі корпоративного управління : монографія. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2020. 404 с.

51. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435- !V (зі змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

52. Чорний Р. С., Чорна Н. П., Мех Я. В. Актуарна підготовка бухгалтера-аудитора як складова його високого професіоналізму. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2023. № 7 - 8 (266 - 267). С. 28 – 32.

53. Шамота Г. М.; Малиш, Д. О. Дослідження підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства. *Бізнес інформ*, 2018. №3. С. 271-278.

54. Юнацький М.О. Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. *Ефективна економіка*, 2018. №4.
55. Юрій Е. О., Бербека Л. А. Дослідження фінансової стійкості в системі оцінки фінансового стану підприємства. *Молодий вчений*. 2017. №10. С. 1112-1117.
56. Яблочников С. Л., Жукова О. А.; Борсолук, О. В. Оцінка фінансового стану підприємства: теоретико-методичні підходи. *Подільський науковий вісник*, 2021. №55.
57. Ярощук О. В. Доходний підхід до оцінювання вартості компанії. *Наука молода*. 2012. Випуск 18. С. 192-195.
58. Ярощук О. В. Концепції визначення вартості власного капіталу акціонерного товариства. *Економічний аналіз*. 2013. Том 14. № 3. С. 236-240.
59. Ярощук О. В., Ярощук І. Д. Аналітичне обґрунтування рішень в системі корпоративного захисту бізнесу від поглинань. *Економічний аналіз*. 2014. Том 14. № 2. С. 136-154.
60. Ярощук О.В., Белова І.М. Технологія блокчейн в бухгалтерському обліку та аудиті. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 3-4. С. 28-44.
61. Ясіновська І. Ф. Оцінка фінансового стану підприємств регіону. *Регіональна економіка*, 2016. №1. С.188-195.
62. Яцух О. О. Сутність та зміст фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств. *Всеукраїнський науково-виробничий журнал: «Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики»*. 2018. № 10 (38). С. 133-145.